

ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים

<u>עמוד</u>	<u>תוכן עניינים</u>
253	חלק א' - ממשל תאגידי וביקורת
253.....	1. הדירקטוריון וההנהלה.....
259.....	2. המבקר הפנימי.....
261.....	3. שכר רואי החשבון המבקרים.....
262.....	4. שכר בכירים.....
264.....	5. עסקאות עם בעלי שליטה וצדדים קשורים.....
265	חלק ב' - פרטים נוספים הנוגעים לעסקי הבנק
265.....	6. מבנה הקבוצה והשליטה בבנק.....
265.....	7. רכוש קבוע ומתקנים.....
267.....	8. הון אנושי.....
268.....	9. הסכמים מהותיים.....
270.....	10. מגבלות בתחום החקיקה והתקינה.....
275.....	11. דירוג אשראי.....
276.....	12. מגזרי פעילות פיקוחיים.....
281	חלק ג' - נספחים לדוח השנתי
282.....	נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים - מאוחד.....
284.....	נספח 2 - מידע רב רבעוני - מאוחד.....
286.....	נספח 3 - דוח רווח והפסד מאוחד - לחמש השנים האחרונות.....
287.....	נספח 4 - מאזן מאוחד - לחמש השנים האחרונות.....

כללי

דוח זה, כולל מידע באשר לממשל התאגידי והביקורת בבנק, וכן פרטים נוספים על עסקי הבנק ואופן ניהולם. הדוח מהווה חלק אינטגרלי מהדוחות השנתיים של הבנק.

חלק א' - ממשל תאגידי וביקורת

1. הדירקטוריון וההנהלה

א. הדירקטוריון

(1) מידע באשר לחברי הדירקטוריון

יאיר אבידן

יו"ר הדירקטוריון;

מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 12 בינואר 2016 וכיו"ר הדירקטוריון החל מיום 21 ביולי 2016.

בנוסף, מכהן כסמנכ"ל בכיר וראש חטיבת חברות בנות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ; יו"ר דירקטוריון דיסקונט נאמנות בע"מ (החל מ-21.7.16); דירקטור ב-Discount Bancorp Inc וב-Israel Discount Bank of New York (החל מ-20.9.16); דירקטור בדיסקונט קפיטל בע"מ (החל מ-21.12.17). בעל תואר ראשון בכלכלה וסטטיסטיקה, תואר שני במינהל עסקים ותואר שני בחינוך מאוניברסיטת תל אביב. בוגר תכנית ניהול מתקדמת (AMP) ב-Harvard Business School.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה סעיף ב' להלן) ובעל "ניסיון בנקאי", כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

אבי אקשטיין*

חבר בוועדת אשכנז; ועדת ניהול סיכונים; ועדת ביקורת; ועדת תגמול ומינהל (יו"ר) ובוועדת אד-הוק לנהלי הדירקטוריון (יו"ר). מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 15 במרס 2009. בנוסף, מכהן כסמנכ"ל חברת אלה"ב בע"מ. בעל תואר ראשון בכלכלה ותואר שני במינהל עסקים (התמחות במימון וביקורת) מהאוניברסיטה העברית בירושלים. במהלך עבודתו בבנק ישראל, השתלם במספר רב של קורסים מקצועיים בארץ ובחו"ל.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה סעיף ב' להלן), ובעל "ניסיון בנקאי" כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

יוסף ברסי

חבר בוועדת ביקורת; מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 2 ביולי 2012. בנוסף - מכהן כסמנכ"ל בכיר וחבר הנהלה בבנק דיסקונט לישראל בע"מ, בתפקיד החשבונאי הראשי וראש מערך החשבונות.

מכהן כדירקטור בבד"ל שירותי מחשב ומינהל בע"מ, נדבך לנדל"ן והשקעות בע"מ וב-Discount Reinsurance International Limited, Guernsey.

בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת תל אביב.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה סעיף ב' להלן), ובעל "ניסיון בנקאי" כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

שאל דאנג'לי

חבר בוועדת תגמול ומינהל. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 1 ביוני 2016. מכהן כדירקטור בתיאטרון חיפה; חבר ועד מינהל באוניברסיטת חיפה ובמט"י חיפה. בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה מאוניברסיטת תל אביב ובעל תואר שני בציוויליזציות ימיות מאוניברסיטת חיפה. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה סעיף ב' להלן).

אייל הירדני

חבר בוועדת ביקורת; ועדת אשראים; ועדת ניהול סיכונים (יו"ר) ובוועדת אד-הוק לנהלי הדירקטוריון. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 9 באוגוסט 2009. בנוסף - מכהן כדירקטור בלרדן יועצים בע"מ, לרדן ייעוץ כלכלי ופיננסי בע"מ, לרדן אחזקות בע"מ, לרדן פיתוח עסקים בע"מ, ריבליז טכנולוגיות בע"מ, מגמות חדשות (1998) ייעוץ כלכלי בע"מ, פעמי תקווה בע"מ ובפעמי תקווה (ישראל, 2004) בע"מ. משנת 1994 מרצה בתחומי החשבונאות, הכלכלה, שוק ההון ומינהל עסקים במוסדות אקדמיים שונים. בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות ובעל תואר שני במינהל עסקים עם התמחות במימון, מאוניברסיטת בר אילן. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה סעיף ב' להלן).

חנן זלינגר

חבר בוועדת ביקורת (יו"ר); בוועדת ניהול סיכונים ובוועדת תגמול ומינהל. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 19 בפברואר 2012. החל ממחצית שנת 2016 משמש כיועץ חיצוני של משרד עורכי דין, לוכטנשטיין, לוי, ויסמן ושות', משרד עורכי דין פרטי העוסק בתחומי המשפט המסחרי והעסקי, שהוקם עם פרישתו ממשרד עורכי הדין זלינגר, קונפינו, בן צבי, לוכטנשטיין ושות', בראשו עמד. בנוסף, ממועד פרישתו עוסק בפעילויות ייעוץ שונות לחברות ולגופים אחרים; מכהן כדירקטור בקרנות הפועלות בנושאי חברה ותרבות - קרן הווארד גילמן לתרבות ישראל, קרן מתנה, קרן בטי וולטר ארציט וכן מכהן בוועד המנהל של עמותת קולות ובדירקטוריון של מרכז הטניס בישראל (חל"צ); בעל תואר ראשון במשפטים מאוניברסיטת תל אביב ותואר מוסמך במשפטים מ-NEW YORK UNIVERSITY.

אלי חוטר

חבר בוועדת ניהול סיכונים; ועדת תגמול ומינהל ובוועדת אד-הוק לנהלי הדירקטוריון. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 25 ביולי 2006. בנוסף - מכהן כדירקטור בקבוצת קלי סוכנויות לביטוח, חבר בוועד המנהל של החברה להגנת הטבע, ובחבר הנאמנים ובוועד המנהל של המכללה האקדמית בית ברל; בעל תואר ראשון בפסיכולוגיה מאוניברסיטת חיפה ותואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב. בעל "ניסיון בנקאי", כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

ריאד חורי

חבר בוועדת תגמול ומינהל. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 30 באוקטובר 2008. בעל תעודת דיפלומה בבנקאות מ"בית הפקיד" בחיפה.

שאוקי ח'טיב

חבר בוועדת אשׂראים. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 26 במאי 2015. מנכ"ל חברת שאוקי ח'טיב ייעוץ, ניהול וייזום בע"מ; יו"ר דירקטוריון "אלפנאר" - לקידום תעסוקת ערבים בע"מ ו-"אינג'אז" - מרכז מקצועי לקידום הרשויות המקומיות. בעל תואר ראשון בהנדסה אזרחית מהטכניון בחיפה.

תמר סלמניק

חברה בוועדת אשׂראים (יו"ר). מכהנת כחברה בדירקטוריון הבנק החל מיום 1 באפריל 2016. בעלת תואר ראשון במשפטים מהאוניברסיטה העברית בירושלים ובעלת תואר שני במשפטים מאוניברסיטת תל אביב בשיתוף עם ברקלי קליפורניה. בעלת "ניסיון בנקאי" כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

פרופ' דן עמירם

חבר בוועדת ניהול סיכונים ובוועדת אשׂראים. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 26 בפברואר 2018. פרופסור בבית הספר למנהל עסקים של אוניברסיטת קולמביה בניו יורק ופרופסור אורח בבית הספר לניהול באוניברסיטת תל אביב. מכהן כחבר בדירקטוריון ויו"ר ועדת הביקורת והכספים של Opportunity Network; יו"ר הועדה המייעצת של האו"ם לענייני בקרה פנימית וניהול סיכונים. בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת בן גוריון, תואר שני בכלכלה מאוניברסיטת בן גוריון, ובעל דוקטורט במינהל עסקים מאוניברסיטת צפון קרוליינה בצ'אפל היל. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה סעיף ב' להלן).

יוסי פרץ

חבר בוועדת ביקורת. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 1 באפריל 2016. בנוסף, מכהן כדירקטור בדיינרס קלוב ישראל בע"מ. בעל תואר ראשון במדעי החברה מאוניברסיטת תל אביב, תואר שני במדעי המדינה מאוניברסיטת חיפה ובעל תואר שני במינהל עסקים מ-Thames Valley University (שלוחת לונדון בישראל). בעל "ניסיון בנקאי" כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

שינויים בדירקטוריון (2)

ביום 27 באוקטובר 2017, סיימה גב' לאה בנאי את כהונתה בדירקטוריון הבנק. ביום 26 בפברואר 2018, מונה פרופ' דן עמירם כחבר בדירקטוריון הבנק.

* דירקטור חיצוני

ב. דיווח על דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית

בהתאם להנחיות שנכללו בהוראת ניהול בנקאי מס' 301 בנושא: "הדירקטוריון", נקבע בין היתר, רף מינימלי לחברי הדירקטוריון שהינם בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית, בשיעור שלא יפחת מחמישית מכלל חברי הדירקטוריון. בנוסף, קובעת ההוראה, כי ב"ועדת הביקורת" יכהנו לפחות שני דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. הבנק מקיים את ההנחיות שנקבעו בנושא זה.

חברי הדירקטוריון, שהינם "בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית", והרקע העובדתי שבגיניו ניתן לראותם כבעלי מיומנות זו, הינם כמפורט להלן:

יאיר אביזן - בעל תואר ראשון בכלכלה וסטטיסטיקה, תואר שני במינהל עסקים ותואר שני בחינוך מאוניברסיטת תל אביב. בוגר תכנית ניהול מתקדמת (AMP) ב-Harvard Business School. כיהן בתפקידים עסקיים ובקרתיים בבנק דיסקונט. בין השנים 1998-2010 כיהן כדירקטור בבנק דיסקונט למשכנתאות; החל משנת 2010 מכהן כחבר הנהלה בבנק דיסקונט; החל משנת 2016 מכהן כיו"ר דירקטוריון דיסקונט נאמנות בע"מ, דירקטור ב-Discount Bancorp Inc ודירקטור ב-Israel Discount Bank of New York. החל מסוף שנת 2017 מכהן כדירקטור בדיסקונט קפיטל בע"מ. מכהן כיו"ר דירקטוריון הבנק.

אבי אקשטיין - בעל תואר ראשון בכלכלה ותואר שני במינהל עסקים (התמחות במימון וبنקאות) מהאוניברסיטה העברית בירושלים. החל משנת 1983 כיהן בתפקידים שונים בבנק ישראל. בתפקידו האחרון ועד ליום 31.12.2007 שימש כסגן המפקח על הבנקים וממונה על תחום הערכה מוסדית ורישוי. משמש כמנכ"ל חברת אלה"ב בע"מ העוסקת במתן שירותי ייעוץ כלכלי ופיננסי ויועץ בתחומי הבנקאות ושוק ההון. מכהן, בין היתר, כחבר בוועדת תגמול ומנהל (יו"ר), ועדת אשראים, ועדת ביקורת, ובוועדת ניהול סיכונים של דירקטוריון הבנק.

יוסף בריי - רו"ח על פי הכשרתו; בעל תואר בוגר בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת תל-אביב. מכהן כדירקטור בבדל שרותי מחשב ומינהלה בע"מ, בחברת נדבך לנדל"ן והשקעות בע"מ וב-Discount Reinsurance International Limited, Guernsey. כמו כן, משמש כחשבונאי הראשי וחבר הנהלה בכיר בבנק דיסקונט לישראל בע"מ. עד לשנת 2008 כיהן כיו"ר הדירקטוריון של דיסקונט גמל בע"מ; בין השנים 2015 - 2011 כיהן כדירקטור בדיינרס קלוב ישראל בע"מ; בין השנים 2011 - 2010 כיהן כדירקטור בכ.א.ל - כרטיסי אשראי לישראל בע"מ ובין השנים 2012 - 1999 כיהן כדירקטור בדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ. מכהן כחבר בוועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק.

שאל דאנג'לי - רו"ח על פי הכשרתו; בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה מאוניברסיטת תל אביב. בין השנים 2003 - 1989 כיהן כשותף בליבושיץ קסירר ושות', רואי חשבון, ובין השנים 2006 - 2003 כיהן כשותף בכיר בארנסט אנד יאנג ישראל, רואי חשבון. בשנים 2012 - 2007 שימש כיועץ כלכלי ופיתוח עסקי לחממות הייטק ולעיריית חיפה ובשנים 2016 - 2008 כיהן כמרצה לחשבונאות ומימון במרכז האקדמאי כרמל. בין השנים 2009-2012 כיהן כדירקטור בחוד אסף בע"מ, ובשנת 2011 כיהן כמבקר פנימי ברפא"ל וחבר הנהלה. חבר ועד מינהל באוניברסיטת חיפה ובמט"י חיפה. חבר ועד מנהל ויו"ר ועדת כספים במספר עמותות ציבוריות, לרבות תיאטרון חיפה ומוזיאון יאנקו דאדא. מכהן כדירקטור בתיאטרון חיפה; מכהן כחבר בוועדת תגמול ומינהל של דירקטוריון הבנק.

אייל הירדני - רו"ח על פי הכשרתו; בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות ותואר שני במינהל עסקים עם התמחות במימון מאוניברסיטת בר אילן. בין השנים 2009 - 2004 מילא תפקידים שונים בחברת שמיר תעשיית אופטיקה בע"מ (סימול SHMR), לרבות נשיא ומנכ"ל החברה, יו"ר הדירקטוריון של כל חברות הבת, משנה למנכ"ל וסמנכ"ל פיתוח עסקי. משמש, החל משנת 1998, כמנכ"ל ובעלים של חברות ב"קבוצת לרדן", העוסקת במתן ייעוץ כלכלי ופיננסי, ליווי מיזוגים ורכישות, ליווי הנפקות, פיתוח עסקי וכו'. בין השנים 1994 - 1991 כיהן כקצין תקציבים ביחידת היועץ הכספי לרמטכ"ל / אגף התקציבים במשרד הבטחון. משנת 1994 מרצה בתחומי החשבונאות, הכלכלה, שוק ההון ומינהל עסקים במוסדות אקדמיים שונים. מכהן, בין היתר, כיו"ר ועדת ניהול סיכונים וכחבר בוועדת ביקורת ובוועדת אשראים של דירקטוריון הבנק.

פרופ' דן עמירם - רו"ח על פי הכשרתו; בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת בן גוריון, תואר שני בכלכלה מאוניברסיטת בן גוריון, ובעל דוקטורט במינהל עסקים מאוניברסיטת צפון קרוליינה בצ'אפל היל. פרופסור בבית הספר למינהל עסקים של אוניברסיטת קולמביה בניו יורק ופרופסור אורח בבית הספר לניהול באוניברסיטת תל אביב. מכהן כחבר בדירקטוריון ויו"ר ועדת הביקורת והכספים של Opportunity Network; יו"ר הוועדה המייעצת של האו"ם לענייני בקרה פנימית וניהול סיכונים. מכהן כחבר בוועדת ניהול סיכונים וועדת אשראים של דירקטוריון הבנק.

ג. מידע לגבי ישיבות הדירקטוריון

בשנת 2017 קיים הדירקטוריון 17 ישיבות. בנוסף, התקיימו 56 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

ד. הנהלת הבנק

(1) מידע לגבי חברי הנהלה

יהושע בורשטיין

מנכ"ל הבנק;

מכהן בתפקידו החל מיום 17 באוגוסט 2015. בעל תואר ראשון במתמטיקה מהאוניברסיטה העברית בירושלים. בין השנים 2008 - 1989 כיהן במגוון תפקידים בבנק לאומי לישראל בע"מ, ובכללם: מנהל הסניף המרכזי בתל אביב, סגן ראש החטיבה העסקית וסגן ראש חטיבת שוקי הון; בין השנים 2012 - 2008 כיהן כמנכ"ל בנק לאומי למשכנתאות בע"מ ובין השנים 2015 - 2013 כיהן כמנכ"ל בכלל ניהול פיננסיים בע"מ (כ.נ.פ), מנהל ההשקעות הראשי וכיו"ר דירקטוריון כלל ביטוח אשראי בע"מ.

אבי רישפן

סמנכ"ל בכיר, החשבונאי הראשי של הבנק. מכהן בתפקידו החל מיום 15 במרס 1999; בעל רישיון רואה חשבון; בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת חיפה.

גלעד אליגון

סמנכ"ל, מנהל החטיבה לניהול סיכונים ומנהל הסיכונים הראשי (CRO) של הבנק. מכהן בתפקידו החל מיום 1 במאי 2012; רואה חשבון; בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת בר אילן ותואר שני במינהל ציבורי מהמכללה לישראל - Clark Univ. (התמחות במינהל מערכות פיננסיות). בין השנים 2012 - 2002 כיהן כמבקר הפנימי של הבנק וחברות הבת שלו.

ציון בקר

סמנכ"ל, מנהל החטיבה הפיננסית. מכהן בתפקידו החל מיום 9 בינואר 2009; בעל תואר ראשון ושני במשפטים מאוניברסיטת תל אביב. בין השנים 2008 - 2005 כיהן כמנכ"ל משותף באקסלנס נשואה, שירותי בורסה בע"מ ושימש כדירקטור במסלוקת הבורסה לניירות ערך בע"מ ודירקטור (חליף) בבורסה לניירות ערך בע"מ.

בין השנים 2007 - 2006 שימש כדירקטור ב"מעלות S&P" - החברה הישראלית לדירוג, ESOP חברה לנאמנות בע"מ, ומשנת 2009 ועד היום משמש כיו"ר, מנכ"ל וחבר דירקטוריון במספר חברות בנות של הבנק.

שמואל ברמן

סמנכ"ל, מנהל אגף אסטרטגיה. מכהן בתפקידו החל מיום 1 בפברואר 2007, וחבר הנהלה החל מיום 1 ביוני 2015.

בעל תואר ראשון בכלכלה ומינהל מהמכללה האקדמית של תל אביב יפו ותואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת דרבי. בין השנים 2003 - 1998 כיהן במגוון תפקידים בתחום הבנקאות בבנק הפועלים, ובין השאר, שימש כמנהל מחלקת עסקים, וכמנהל סניף; בין השנים 2007 - 2003 כיהן כמנהל בכיר בדלויט יועצים.

מיכל הנר דויטש

סמנכ"ל, היועצת המשפטית הראשית. מכהנת בתפקידה החל מיום 1 בנובמבר 2013; בעלת תואר ראשון במשפטים מהמרכז הבינתחומי ללימודי עסקים, משפט וטכנולוגיה, הרצליה. בין השנים 2013-2011 ניהלה את אגף חברות בת מהותיות ומיסוי בבנק דיסקונט לישראל בע"מ, במסגרתו שימשה כאחראית ניהולית מטעמו של מנכ"ל קבוצת דיסקונט על חברות בת מהותיות בקבוצה ("כ.א.ל.", "מרכזת" ו-"IDBNY"); בין השנים 2011-2006 שימשה כיועצת משפטית לענייני חקיקה ברשות המיסים.

ציונה כהן

סמנכ"ל, המבקרת הפנימית הראשית. מכהנת בתפקידה החל מיום 1 באוגוסט 2012; בעלת תואר ראשון במשפטים ממכללת שערי משפט, תואר שני במשפטים מאוניברסיטת בר אילן ותואר ראשון בכלכלה מאוניברסיטת בר-אילן. בין השנים 2012 - 2006 כיהנה כמנהלת מטה הביקורת הפנימית בבנק אוצר החייל בע"מ ובין השנים 2012 - 2008 כיהנה כמנהלת מטה הביקורת הפנימית בבנק מסד בע"מ.

רוני לרס

סמנכ"ל, מנהלת חטיבת משאבי אנוש ומינהל. מכהנת בתפקידה החל מיום 1 בינואר 2015; בעלת תואר ראשון במדעי החברה והרוח מאוניברסיטה הפתוחה ותואר שני בלימודי עבודה מאוניברסיטת תל אביב.

בין השנים 2014 - 2009 שימשה בתפקיד ראש אגף משאבי אנוש במכון ויצמן למדע; בין השנים 2009 - 2004 כיהנה כמנהלת משאבי אנוש בחטיבות שונות בשטראוס גרופ בע"מ ובשנים 2009 - 2008 שימשה כמנהלת משאבי אנוש של החטיבות העסקיות בקבוצה זו.

דוד מימון

סמנכ"ל, מנהל החטיבה הקמעונאית. מכהן בתפקידו החל מיום 1 בספטמבר 2016. בעל תואר ראשון בכלכלה מאוניברסיטת תל אביב ובעל תואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת דרבי. בין השנים 2016-2015 כיהן כמנהל אגף אשראי ומ"מ מנהל החטיבה הקמעונאית; בין השנים 2014 - 2008 כיהן כמנהל אזור ירושלים והדרום ובין השנים 2008 - 1997 ניהל סניפים שונים בבנק.

יאיר פלדמן

סמנכ"ל, מנהל אגף תפעול ומידע. מכהן בתפקידו החל מיום 1 בנובמבר 2013; בעל תואר ראשון בכלכלה - מינהל עסקים (מורחב) מאוניברסיטת בר אילן. בין השנים 2013 - 2009 כיהן כמנהל מערך בקרת ניהול סיכונים של הבנק; בין השנים 2009 - 2005 שימש כמנהל ובעלים של חברת קיריבטי ניהול בע"מ ובין השנים 2004 - 2001 שימש כמנהל הכללי ובעל מניות בחברת מלל תעשיות תוכנה ומחשבים בע"מ.

אמיר קליבנוב

סמנכ"ל, מנהל החטיבה לבנקאות מסחרית. מכהן בתפקידו החל מיום 1 במאי 2012; בעל תואר ראשון במדעי המדינה ולימודים כלליים מאוניברסיטת תל אביב ותואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב. בין השנים 2012-2007 כיהן כעוזר בכיר למנכ"ל, בתפקיד ראש אגף אשראי וכלכלה וסגן מנהל החטיבה לבנקאות קמעונאית.

2.

המבקר הפנימי

א. פרטי המבקר הפנימי

המבקר הפנימי של הבנק הינה גבי ציונה כהן, המכהנת בתפקיד זה החל מיום 1 באוגוסט 2012. המבקר הפנימי אינה בעלת עניין בבנק או קרובה של בעל עניין בבנק, ואינה רואה החשבון המבקר או מי מטעמו.

המבקר הפנימי ועובדי הביקורת הפנימיים עומדים בהוראות סעיף 146 (ב) לחוק החברות, סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית, והוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בנושא: "פונקציית הביקורת הפנימית". המבקר הפנימי הינה עובדת הבנק. בנוסף לתפקיד זה מכהנת המבקר הפנימי גם כאחראית על פניות הציבור בבנק.

ב. דרך המינוי

מינוי המבקר הפנימי אושר על ידי ועדת הביקורת בתאריך 22 באפריל 2012, ועל ידי הדירקטוריון בתאריך 24 באפריל 2012. המינוי אושר על סמך הכישורים, הניסיון וההשכלה של גבי ציונה כהן, אשר הינה בעלת תואר ראשון בכלכלה, ובעלת תואר ראשון ושני במשפטים ושימשה קודם מינויה כאחראית על הביקורת הפנימית בבנק אוצר החייל בע"מ ובבנק מסד בע"מ.

ג. זהות הממונה על המבקר הפנימי

הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הינו יו"ר הדירקטוריון.

ד. תכנית העבודה

הביקורת הפנימית פועלת על פי תכנית עבודה שנתית, שהיא חלק מתכנית עבודה רב שנתית לחמש שנים. תכניות העבודה השנתית והרב שנתית (להלן: "תכניות העבודה"), נקבעו תוך הסתמכות על סקר הערכת סיכונים שביצעה המבקר הפנימי, על פי מתודולוגיות מקובלות, ותוך התבססות על ההנחיות שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307, בנושא: "פונקציית הביקורת הפנימית".

תכנית העבודה אינה כוללת ביקורת על מערכות מחשב המנוהלות על ידי החברה האם, הואיל והביקורת עליהן מתבצעת על ידי המבקר הפנימי של החברה האם.

טיטות תכנית העבודה הוגשה לעיון יו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת, המנהל הכללי, המבקר הפנימי של החברה האם וקצין הציות. תכניות העבודה נדונו בוועדת הביקורת של הדירקטוריון, ובהמלצתה הן הועלו לדיון בדירקטוריון ואושרו על ידי יו"ר הדירקטוריון.

בתכניות העבודה אין התייחסות לשיקול הדעת שיש למבקר הפנימית לסטות מהן, אולם בנוהל הביקורת הפנימית נקבע, כי ביטול מטלה מהותית מתכנית העבודה כרוך באישור יו"ר הדירקטוריון ובדיווח לוועדת הביקורת. כמו כן, מדווחת המבקר הפנימית ליו"ר הדירקטוריון וליו"ר ועדת הביקורת, על סטיות משמעותיות מתוכנית העבודה.

בשנת 2017 נכללה בתוכנית הביקורת בדיקה של עסקה מהותית (כהגדרתה בהוראות בנק ישראל), בנושא: "הלוואות בסינדיקציה".

ה. ביקורת של תאגידים מוחזקים

תכנית העבודה של הביקורת הפנימית כוללת גם ביקורת בתאגידים מוחזקים מהותיים של הבנק. לבנק ולתאגידים המוחזקים על ידו אין פעילות מחוץ לישראל.

ו. היקף העסקה

המבקר הפנימית והעובדים הכפופים לה מועסקים במשרה מלאה. מספר המשרות הממוצע של עובדים שעסקו בביקורת פנימית (לרבות המבקר הפנימית), בשנת 2017 - הסתכם ב- 17.2 משרות (2016 - 18.0 משרות). המספר הממוצע של המשרות המתייחסות לעובדי האגף לביקורת פנים, הכפופים למבקר הפנימית ועסקו בפניות הציבור, הסתכם בשנת 2017 בכ- 1.9 משרות (2016 - זהה). בנוסף לאמור לעיל, בוצעו מספר ביקורות פנימיות בבנק על ידי המבקר הפנימי של החברה האם, ועל ידי מבקר שהועסק על ידי הבנק ב"מיקור חוץ" (בהיקף של כ- 0.6 משרות).

ז. עריכת הביקורת

תכנית הביקורת הפנימית נערכת, בין היתר, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 307 בנושא: "פונקציית הביקורת הפנימית", חוק הביקורת הפנימית, הוראות ניהול בנקאי תקין, הנחיות המפקח על הבנקים, ותקנים מקצועיים של לשכת המבקרים הפנימיים.

הדירקטוריון וועדת הביקורת קיימו דיונים, בין היתר, על תכנית העבודה של הביקורת הפנימית, על סיכום הפעילות השנתית של הביקורת הפנימית, ועל דוחות ביקורת שנערכו על ידי גורמי חוץ (כגון: רואי החשבון המבקרים) ושל הפיקוח על הבנקים. ועדת הביקורת קיימה דיונים גם על דוחות ביקורת של המבקר הפנימית, ועל דוחות ביקורת של המבקר הפנימי של החברה האם. בדיונים הני"ל קיבלו חברי הדירקטוריון וועדת הביקורת מידע על דרך פעילותה של המבקר הפנימית, ונחה דעתם כי היא פועלת על פי החוקים, ההוראות והתקנים האמורים לעיל.

ח. גישה למידע

למבקר הפנימית הומצאו כל המסמכים והמידע שנדרשו על ידה, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, וכן ניתנה לה גישה למידע כאמור באותו סעיף, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות נתונים כספיים. בתאגידים מוחזקים הובטח קיום האמור לעיל, בנוהלי הביקורת הפנימית ובסדרי עבודתה.

ט. דין וחשבון המבקר הפנימי

כל דוחות המבקרת הפנימית מוגשים בכתב.
 כל דו"ח ביקורת מוגש, בין היתר, ליו"ר הדירקטוריון, למנהל הכללי, ליו"ר ועדת הביקורת, למבקר הפנימי של החברה האם ולרואי החשבון המבקרים. בדיונים השוטפים של ועדת הביקורת נידונים תקצירים של הדוחות (עם זאת, דוחות מהותיים נידונים במלואם).
 כמו כן, התקיימו דיונים בוועדת הביקורת ובמליאת הדירקטוריון, בדוחות הסיכום החצי שנתיים של המבקרת הפנימית, הכוללים בין היתר רשימה של דוחות הביקורת שפורסמו, כדלקמן:
 - הדו"ח על סיכום פעילות האגף לביקורת פנים לשנת 2016 נדון בוועדת הביקורת ביום 23.3.2017, ובמליאת הדירקטוריון ביום 28.3.2017.
 - הדו"ח על סיכום פעילות האגף לביקורת פנים למחצית הראשונה של שנת 2017 נדון בוועדת הביקורת ביום 18.9.2017 ובמליאת הדירקטוריון ביום 24.10.2017.

י. הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי

לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, היקף, אופי ורציפות פעילות המבקרת הפנימית ותכנית עבודתה סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בבנק.

יא. תגמול

היקף התשלומים למבקרת הפנימית הסתכם כדלקמן:

2016	2017	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
794	791	שכר
232		מענקים
227	256	הוצאות נלוות
1,253		סה"כ שכר ונלוות

לדעת הדירקטוריון, אין בתשלומים אלה השפעה על שיקול דעתה המקצועי של המבקרת הפנימית.

3. שכר רואי החשבון המבקרים

רואי החשבון המבקרים של הבנק הינם סומך חייקין וזיו האפט - מבקרים משותפים. להלן פרטים על השכר ששולם לרואי החשבון המבקרים המשותפים עבור הבנק וחברות מאוחדות שלו, בגין שירותים כדלקמן:

הבנק		המאוחד		
2016	2017	2016	2017	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
2,030	2,235	2,051	2,256	ביקורת הדוחות הכספיים
253	206	253	206	שירותים קשורים לביקורת ⁽¹⁾
65	158	65	158	שירותי מס
2,348	2,599	2,369	2,620	סך הכל

(1) כולל בעיקר ביקורת בנושאים ספציפיים וביקורת לצורך אישורים מיוחדים.

4. שכר בכירים (באלפי ש"ח)
(בסכומים מדווחים)
שנת 2017

הלוואות שניתנו בתנאי הטבה ⁽³⁾			תגמול עבור שרותים ⁽¹⁾					תפקיד	שם העובד ⁽⁴⁾
הטבה שנתית	תקופה ממוצעת לפרעון (שנים)	יתרת ההלוואות	סך הכל	הטבות אחרות	הפרשות סוציאליות ⁽²⁾	מענקים ⁽¹⁾	שכר ⁽¹⁾		
-	-	-	2,314	95	291	660	1,268	המנהל הכללי	בורשטיין יהושע
4	1.54	73	1,878	82	303	438	1,055	החשבונאי הראשי	רישפן אבי
-	-	-	1,528	71	162	415	880	מנהל החטיבה הפיננסית	בקר ציון
-	-	-	1,485	59	238	437	751	מנהל החטיבה הקמעונאית	מימון דוד
-	-	-	1,475	70	211	415	779	מנהל החטיבה לבנקאות מסחרית	קליבנוב אמיר

שנת 2016

הלוואות שניתנו בתנאי הטבה ⁽³⁾			תגמול עבור שרותים ⁽¹⁾					תפקיד	שם העובד ⁽⁴⁾
הטבה שנתית	תקופה ממוצעת לפרעון (שנים)	יתרת ההלוואות	סך הכל	הטבות אחרות	הפרשות סוציאליות ⁽²⁾	מענקים ⁽¹⁾	שכר ⁽¹⁾		
-	-	-	2,038	95	274	437	1,232	המנהל הכללי	בורשטיין יהושע
6	1.87	130	1,715	77	257	315	1,066	החשבונאי הראשי	רישפן אבי
-	-	-	1,354	71	76	321	886	מנהל החטיבה הפיננסית	בקר ציון
-	-	-	1,253	75	152	232	794	המבקר הפנימית	כהן ציונה
2	2.30	36	1,232	69	154	252	757	יועצת משפטית ראשית	הנר דויטש מיכל
-	-	-	1,223	63	110	271	779	מנהל החטיבה לבנקאות מסחרית	קליבנוב אמיר

1. התגמולים הינם במונחי עלות לבנק ואינם כוללים מס שכר.
2. ההפרשות הסוציאליות כוללות הפרשות לפיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, מענק יובל, ביטוח לאומי, וכן השלמת העתודות בגין הנ"ל עקב שינויים בשכר בשנת החשבון.
3. תנאי ההלוואות דומים לאלו של כלל עובדי הבנק. סכומי ההלוואות נקבעים על פי קריטריונים אחידים, לכלל עובדי הבנק.
4. כל נושאי המשרה הבכירה מועסקים בבנק בהיקף משרה מלא (100%).

הערות:

- א. בקביעת השכר והמענקים נלקחו בחשבון בין היתר היקף העסקים של הבנק, הרווחיות ושיעור התשואה על ההון.
- ב. התנאים לניהול החשבונות בבנק לנושאי המשרה הבכירים, לרבות כל הפעילות במסגרתם, דומים לתנאים הניתנים לכלל עובדי הבנק. על פי רוב תנאים אלו אינם עדיפים על התנאים שמקבלים לקוחות אחרים, בעלי פרופיל בנקאי דומה. מכלול ההטבות הבנקאיות שניתנו לנושאי המשרה הבכירה אינו מהותי.
- ג. התגמולים מכל הסוגים נכללו בסעיף "שכר והוצאות נלוות" בדוח הרווח והפסד.
- ד. הדיקטורים בבנק (למעט דירקטורים המכהנים כנושאי משרה בחברה האם), זכאים לתגמול שאינו חורג מהמקובל, ומשולם בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התשי"ס 2000 - כמפורט בביאור 33 בדוחות הכספיים.
- ה. לפרטים נוספים בדבר החלטה למתן פטור ושיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בבנק, ראה ביאור 24ב(9) בדוחות הכספיים.
- ו. לפרטים נוספים בדבר מדיניות התגמול בבנק והשלכותיה על ההנהלה הבכירה - ראה גילוי בדוח על הסיכונים המתפרסם באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <https://www.mercantile.co.il/MB/private/about-mercantile/financial-reports/regulatory>

להלן פרטים נוספים לגבי "מרכזי התגמול" (כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל 1970), של נושאי המשרה הבכירים בבנק:

1. מר יהושע בורשטיין - ביום 28 ביולי 2015, אישר הדירקטוריון את תנאי ההעסקה של מר יהושע בורשטיין המכהן כמנהל הכללי של הבנק. על פי החלטת הדירקטוריון נקצבה תקופת ההעסקה של המנכ"ל ל- חמש שנים. על אף האמור לעיל יוכלו הצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים. עם סיום עבודתו יהיה המנכ"ל זכאי לקבלת הכספים שנצברו עבורו בקרן הפיצויים ולמענק מיוחד בהיקף של ארבע משכורות (שרבע ממנו ייחשב כ"מענק משתנה", כהגדרתו במדיניות התגמול של הבנק).

לאחר סיום עבודתו ייאסר על המנכ"ל לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק - במשך ארבעה חודשים. שכרו של המנכ"ל צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, זכאי המנכ"ל לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות.

2. מר אבי רישפן - סמנכ"ל בכיר והחשבונאי הראשי של הבנק, מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי לתקופת העסקה שמסתיימת בגיל הפרישה. על אף האמור לעיל, יוכלו הצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

עם סיום עבודתו יהיה מר רישפן זכאי לפיצויי פיטורין ולמענק מיוחד בהיקף של תשע משכורות. לאחר סיום עבודתו ייאסר על מר רישפן לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק - במשך שלושה חודשים. שכרו של מר רישפן צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, זכאי מר רישפן לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות.

3. מר בקר ציון - סמנכ"ל ומנהל החטיבה הפיננסית, מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי, לתקופת העסקה בלתי קצובה. על פי ההסכם זכאי כל אחד מהצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

עם סיום עבודתו יהיה מר בקר זכאי לפדיון כספי הפיצויים שנצברו לזכותו, ולמענק מיוחד בהיקף של שש משכורות. לאחר סיום עבודתו ייאסר על מר בקר לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק - במשך שלושה חודשים. בתמורה לקיום התחייבות זו, יהיה מר בקר זכאי לקבלת מענק מיוחד נוסף בהיקף של שלוש משכורות.

שכרו של מר בקר צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, זכאי מר בקר לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות), והטבות נוספות.

4. מר דוד מימון - סמנכ"ל ומנהל החטיבה הקמעונאית, מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי, לתקופת העסקה בלתי קצובה. על פי ההסכם זכאי כל אחד מהצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

עם סיום עבודתו יהיה מר מימון זכאי לפדיון כספי הפיצויים שנצברו לזכותו (בכפוף לאמור להלן), ולמענק מיוחד בהיקף של עד ארבע משכורות (או מענק של עד שש משכורות, ככל שסיום ההעסקה נובע מיוזמת הבנק ובמועד של עד שנתיים ממועד כניסת הסכם ההעסקה לתוקף), ובתנאי שמועד סיום ההעסקה יהא לפני גיל הפרישה של מר מימון. לאחר סיום עבודתו ייאסר על מר מימון לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק - במשך שלושה חודשים.

למרות האמור לעיל, ככל שסיום ההעסקה של מר מימון ייגרם ביוזמת הבנק יהיה מר מימון זכאי לתשלום פיצויי פיטורין, כמפורט להלן:

- תשלום בשיעור 250% ממשכורתו האחרונה של מר מימון (עבור כל תקופת עבודתו בבנק), ככל שמועד סיום תקופת ההעסקה, יחול בתקופה של 30 החודשים הראשונים, ממועד כניסת הסכם ההעסקה לתוקף.

- תשלום בשיעור של 175% ממשכורתו האחרונה של מר מימון (עבור כל תקופת עבודתו בבנק) ככל שמועד סיום תקופת ההעסקה, יחול בתקופה שבין 30 חודשים ועד 60 חודשים, ממועד כניסת הסכם ההעסקה לתוקף.

שכרו של מר מימון צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, זכאי מר מימון לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות), והטבות נוספות.

5. מר קליבנוב אמיר - סמנכ"ל ומנהל החטיבה לבנקאות מסחרית, מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי, לתקופת העסקה בלתי קצובה. על פי ההסכם זכאי כל אחד מהצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

עם סיום עבודתו יהיה מר קליבנוב זכאי לפדיון כספי הפיצויים שנצברו לזכותו (או למכפלת המשכורות האחרונה במספר שנות הותק - במקרה של פיטורים), ולמענק מיוחד בהיקף של שש משכורות. לאחר סיום עבודתו ייאסר על מר קליבנוב לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק במשך שלושה חודשים. בתמורה לקיום התחייבות זו, יהיה מר קליבנוב זכאי לקבלת מענק מיוחד נוסף בהיקף של שלוש משכורות.

שכרו של מר קליבנוב צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, זכאי מר קליבנוב לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות), והטבות נוספות.

5. עסקאות עם בעלי שליטה וצדדים קשורים
א. הסכמים לקבלת שירותי מיחשוב ותפעול

מערכות המיחשוב המרכזיות של הבנק מבוססות על מערכות המחשב של חברת האם, המתפעלת ומתחזקת אותן. שירותי המיחשוב והתפעול המסופקים לבנק על ידי החברה האם, מכח הסכמים שנחתמו בין הבנק לחברה האם המבוססים על עקרונות כלכליים.

בנוסף לאמור לעיל, הבנק התקשר בהסכמים לקבלת שירותי תפעול מסוימים מהחברה האם.

לפרטים נוספים באשר להסכמים לקבלת שירותי מיחשוב ותפעול - ראה פרק 9'א להלן.

ב. מתן פטור והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה

הבנק התחייב לפטור מראש דירקטורים ונושאי משרה בבנק וכן דירקטורים ונושאי משרה אחרים בחברות בנות מסוימות (כהגדרתם במסמך ההתחייבות), מאחריות בשל נזק שייגרם לבנק (ולאותן חברות בנות), עקב הפרת חובת זהירות מצד הדירקטור או נושא המשרה.

בנוסף, התחייב הבנק לשפות דירקטורים ונושאי משרה, בשל התחייבות כספית אפשרית שתוטל עליהם, ובגין הוצאות התדיינות סבירות בגין סוגי אירועים מסוימים המפורטים במסמך.

לפרטים נוספים באשר להתחייבות הבנק למתן פטור מאחריות לנזקים ושיפוי לדירקטורים ונושאי משרה, כאמור - ראה באור 24 ב' (9) בדוחות הכספיים.

ג. לפרטים נוספים באשר לעסקאות שנקשרו בין הבנק לבעלי שליטה וצדדים קשורים בשנת 2017 - ראה ביאור 33 בדוחות הכספיים.

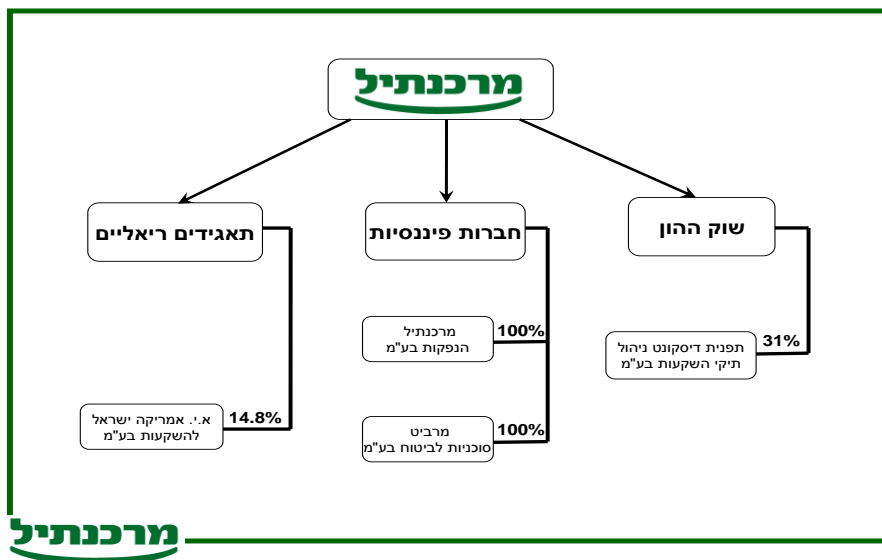
חלק ב' - פרטים נוספים בנוגע לעסקי הבנק

6. מבנה הקבוצה והשליטה בבנק

א. השליטה בבנק למועד פרסום דוחות אלה מחזיק בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "בנק דיסקונט"), במלוא הבעלות והשליטה בבנק (100%). לפרטים נוספים בקשר להסכמים מהותיים שבין הבנק לבנק דיסקונט - ראה פרק 9א' להלן.

בתקופת הדוח ובשנה שקדמה לה לא בוצעו השקעות במניות הבנק ולא בוצעו עסקאות במניות הבנק על ידי החברה האם.

ב. תרשים החזקות עיקריות - ליום 31.12.2017.

7. רכוש קבוע ומתקנים⁽¹⁾

א. כללי

השקעות הבנק ברכוש קבוע ומתקנים ליום 31.12.2017, מסתכמות כדלקמן:

סך הכל	עלויות תכנה	ציוד ריהוט וכלי רכב	בניינים ⁽²⁾ ומקרקעין	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
1,282	485	397	400	עלות
931	408	318	205	פחת נצבר
351	77	79	195	עלות מופחתת ליום 31.12.2017

1. למידע נוסף בדבר זכויות הבנק בבניינים וציוד - ראה ביאור 15 בדוחות הכספים.
 2. למידע נוסף באשר להתקשרויות הבנק ומכירת מבנים - ראה ביאור 24ב' (12) בדוחות הכספיים.

ב. בניינים ומקרקעין -

(1) כללי

מדיניות הבנק הינה להחזיק אך ורק נכסים הדרושים לתפעול השוטף של הבנק, או שיש צפי שיידרשו לו בעתיד. נכסים שאינם עומדים בקריטריונים אלו - מוצעים על ידי הבנק למכירה, או מושכרים לתקופת בניינים, עד שיבשילו התנאים למכירתם. זכויות הבנק במקרקעין ובבניינים הינם בדרך של בעלות או בדרך של חכירה ושכירות מוגנת. בנוסף, נמצאים בשימוש הבנק __ נכסים, אותם שכר הבנק בשכירות חופשית. הבנק בוחן באופן שוטף הפרשים בין השווי ההוגן או הערך בר השבה של נכסים הנמצאים בבעלותו - לבין העלות המופחתת של נכסים אלו בספריו, בהתאם לתקן החשבונאות הבינלאומי מס' 36. במקרים בהם עולה העלות המופחתת של נכסים אלו על השווי ההוגן שלהם (או הערך בר השבה, לפי העניין) - עורך הבנק הפרשה לירידת ערך בגין נכסים אלו. בשנת 2017 לא נרשמו הפרשות לירידת ערכם של מבנים המיועדים למימוש (בשנת 2016 - זהה).

להלן פרטים על המקרקעין והבניינים המשמשים את הבנק ליום 31.12.2017:

סה"כ מ"ר	שטחים בשכירות חופשית	שטחים בשכירות מוגנת	שטחים בבעלות או בחכירה	סניפים משרדים שטחי עזר (אחסון וכו') שטחים שאינם בשימוש הבנק ⁽¹⁾
	מ"ר	מ"ר	מ"ר	
25,298	19,915	396	4,987	
13,255	6,816	-	6,439	
1,169	1,169	-	-	
1,424	760	-	664	
41,146	28,660	396	12,090	סך הכל

1. השטחים הפנויים שאינם בשימוש הבנק, מיועדים לשימוש עתידי, או למכירה - ומוצגים לפי העלות שאינה עולה על שווי השוק שלהם.

(2) תוכנית להעתקת הנהלת הבנק ויחידות המטה המרכזיות

הנהלת הבנק ויחידות המטה המרכזיות, פועלים כיום בשלושה מתחמים נפרדים. במסגרת צעדי ההתייעלות הננקטים על ידי הבנק ובמטרה לשפר את עבודת ההנהלה, חתם הבנק ביחד עם החברה האם וחברות נוספות ב"קבוצת דיסקונט" (להלן: "יזמי הפרויקט"), ביום 27 ביוני 2016 על הסכם, במסגרתו רכשה הקבוצה מעיריית ראשון לציון, קרקע בשטח של 20 דונם, המיועד להקמת בנייני הנהלה, מטה ויחידות תפעוליות, שישמשו את החברות הרוכשות. עלות רכישת החלק היחסי של השטח עבור הבנק (בהיקף של כ- 2 דונם), המיועד להקמת מבנה שירכז את פעילות הנהלת הבנק ויחידות המטה שלה בעתיד, הסתכמה בכ- 10.5 מיליון ש"ח, בתוספת מע"מ.

במהלך שנת 2017 נערכו "יזמי הפרויקט" לקידום בניית המתחם ("קמפוס קבוצת דיסקונט"). במסגרת זו נערכה התקשרות למינוי מנהל לפרויקט הבניה והתקשרות למינוי אדריכלים מתכננים ויועצים שונים לקביעת המתכונת התכנונית למתחם.

בנוסף, חתם הבנק ביום 25 בדצמבר 2017 (יחד עם יתר החברות בקבוצה השותפות למיזם), על הסכם, במסגרתו מימשו יזמי הפרויקט אופציה לרכישת זכויות לבניית שטחי מסחר במתחם שנרכש בשנת 2016.

עלות רכישת החלק היחסי בזכויות אלו על ידי הבנק (בהיקף של כ- 140 מ"ר), הסתכמה בסך של כ- 0.75 מיליון ש"ח, בתוספת מע"מ.

8. הון אנושי

א. התפתחויות במבנה הארגוני

הרחבת פעילות יחידת התפעול העורפי

במסגרת התוכנית למיקוד עסקי והתייעלות, המשיך הבנק בשנת 2017 ביישום אסטרטגיה המשנה את תפיסת הפעילות בסניפי הבנק ויחידות המטה התפעוליות.

במסגרת תוכנית זו, הועתקו במהלך שנת 2017 פעילויות תפעוליות נוספות שבוצעו בעבר בסניפי הבנק ורוכזו ביחידות תפעול עורפי ייעודיות.

יישום התוכנית מלווה בשינויים בתהליכי העבודה בסניפים וביחידות התפעול העורפיות וכרוך בהשקעת תשומות הנדרשות להקניית התפיסות ושיטות העבודה החדשות (כמו גם בצורך לקיים תהליכי עבודה כפולים בשלבים הראשונים, להערכת מקטעי פעילויות שונים).

ב. מצבת כח אדם

(1) כללי

מספר המשרות של עובדים המועסקים בבנק ובחברות מאוחדות שלו, ירד ב- 25 משרות והסתכם בסוף שנת 2017 ב- 1,525 משרות, לעומת 1,550 בסוף שנת 2016. בממוצע, ירד מספר משרות העובדים המועסקים ב- 38 משרות והסתכם בשנת 2017 ב- 1,541 משרות, לעומת 1,579 משרות בשנת 2016.

	2016	2017	
מספר משרות לסוף השנה	1,550	1,525	
מספר משרות ממוצע	1,579	1,541	

מנתונים אלה עולה כי בשנת 2017 חל קיטון בשיעור של כ- 2.4% בכח אדם המועסק בבנק (על בסיס מספר משרות ממוצע). הקיטון נגזר, בין היתר, מהשלכות התוכנית לפרישה מרצון שיושמה בשנים 2016, ו- 2017.

(2) התפלגות כח אדם בחתך מגזרי פעילות:

להלן נתונים לגבי התפלגות מספר משרות כח האדם הממוצע בבנק בחתך מגזרי פעילות^(א):

2016	2017	מגזרי פעילות
699	680	משקי בית
655	642	עסקים קטנים
⁽²⁾ 163	160	בנקאות מסחרית
22	22	בנקאות פרטית
40	37	ניהול פיננסי
<u>1,579</u>	<u>1,541</u>	

1. התפלגות מספר המשרות בחתך מגזרי הפעילות נערכה על פי המבנה הארגוני של מגזרי הפעילות בבנק ("גישת ההנהלה").
2. הוצג מחדש - ראה ביאור 1ה' בדוחות הכספיים.

ג. הסכמי עבודה בבנק

חוקת העבודה

יחסי העבודה בין הבנק לעובדיו, למעט עובדים בעלי חוזה אישי, מושתתים בעיקרם, על הסכם עבודה קיבוצי בסיסי הקרוי "חוקת עבודה" והסכמים קיבוציים משלימים. במסגרת הסכמים אלו נקבע כי תנאי השכר, העבודה והתנאים הנלווים להם, יוצמדו לתנאים הקיימים בבנק לאומי לישראל בע"מ. פרט להסכמים אלו, נחתמים מעת לעת הסכמים פרטניים בין ההנהלה לנציגות העובדים, בגין נושאים ספציפיים.

תנאי העבודה של חברי הנהלת הבנק מוסדרים בחוזי העסקה אישיים.

ביום 22.5.2005 נחתם הסכם בין ההסתדרות החדשה, נציגות העובדים והחשב הכללי במשרד האוצר - הקובע, בין היתר, כי תוקפם של ההסכמים הקיבוציים הקיימים בבנק, יוארך עד ליום 31 בדצמבר 2009. לאחר תאריך זה יחולו על ההסכמים הקיבוציים הוראות סעיף 5 להסכם העבודה מיום 17 במאי 1968. דהיינו, תוקף ההסכם יוארך אוטומטית לשנתיים נוספות, אלא אם יודיע אחד מן הצדדים להסכם על כוונתו להכניס בו שינויים.

ביום 28 באפריל 2015 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין הבנק לבין ההסתדרות ונציגות העובדים, (שיהיה תקף בשנים 2015 - 2018), המהווה עדכון להסכם השכר הקודם ומאמץ הסכמות שנקבעו בהסכם שנחתם בתחילת שנת 2015 בין בנק לאומי לעובדיו ובכללם:

- שיעור קידום השכר הממוצע השנתי יופחת בהדרגה מ- 5%, כדלקמן:
 - בשנים 2015 - 2016, ל- 4%.
 - בשנים 2017 - 2018, ל- 3.5%.
- תקרת "תוספת הותק" הועלתה מ- 37, ל- 38 שנים.

ביום 28 בדצמבר 2016 נחתם הסכם בין הבנק ונציגות העובדים (בעקבות הסכם קיבוצי מיוחד שנחתם בין בנק לאומי לעובדיו), במסגרתו סולקה התחייבות הבנק לתשלום "מענקי ותק" לעובדיו, תמורת תשלום סכום חד פעמי.

בעקבות חתימת ההסכם ותשלום הסכום כאמור, לא נכללו בספרי הבנק הפרשות לתשלום "מענקי ותק" החל מיום 31.12.2016, ואילך.

ד. סינוף

בסוף שנת 2017 מנה הבנק 77 סניפים (2016 - 78 סניפים) במסגרת המדיניות לבחינה שוטפת של מערך הסינוף מוזגה בתקופת הדוח פעילות אחד הסניפים, וסניף סמוך.

9. הסכמים מהותיים

א. הסכם לקבלת שירותי מחשב ותפעול

(1) הסכם לקבלת שירותי מחשב

מערכות המיחשוב המרכזיות של הבנק מבוססות על מערכות המחשב של חברת האם, המתפעלת ומתחזקת אותן. שירותי המיחשוב והתפעול מסופקים לבנק על ידי החברה האם, מכח הסכמים שנחתמו בין הבנק לחברה האם, המבוססים על עקרונות כלכליים.

הסכמים אלו מפרטים את היקף איכות וזמינות שירותי המחשב המסופקים לבנק ומבטיחים את רציפותם, הן בתנאי ההתקשרות הנוכחית והן בתקופת מעבר - אם ירצה אחד מן הצדדים להפסיק את ההתקשרות הקיימת.

בהתאם להסכם שנחתם בין הצדדים ביום 11 בנובמבר 2004 (להלן: "הסכם השירות"), התחייבה החברה האם לספק לבנק שירותי מחשב בהיקף ובדרגת איכות שפורטו בהסכם, לתקופה בלתי קצובה. על אף האמור לעיל, ההסכם מאפשר לכל אחד מהצדדים להביא לסיומו בהודעה מוקדמת, כדלקמן:

- בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ: שנתיים.
 - בנק דיסקונט לישראל בע"מ: שלוש שנים.
- תמחור שירותי המחשב שמקבל הבנק מכח הסכם זה מבוסס על הסכמי תמחור תקופתיים, המתחדשים מעת לעת (להלן: "הסכמי התמחור").
- עלות שירותי המחשב הנוכחיים מסתכמת בכ- 64 מיליון ש"ח לשנה ונגזרת מ"הסכם תמחור" שנחתם בין הצדדים ביום 17.6.2010 לתקופה של שבע שנים שהסתיימה ביום 31.12.2015. ביום 27 בדצמבר 2015, נחתם בין הצדדים הסכם, המאריך את תוקף הסכם התמחור בשנה אחת נוספת עד ליום 31.12.2016. בנוסף, נקבע בהסכם, כי עלות שירותי המחשב תישאר בעינה גם לאחר 31.12.2016, ככל שעד ליום 31.12.2016 לא יחתם בין הצדדים הסכם נוסף.
- במהלך שנת 2017 גיבשו הצדדים, בסיוע מומחה חיצוני, מתווה להסכם תמחור חדש, ולמנגנון חישוב עלות שירותי המחשב.
- במסגרת העקרונות שגובשו בין הצדדים, נקבע בין היתר:
- עלות שירותי המחשב שמשלם הבנק לחברה האם, תעלה בהדרגה במשך ארבע שנים מכ- 64 מיליון ש"ח בשנת 2017, לכ- 81 מיליון ש"ח בשנת 2021.
 - עלות שירותי המחשב שישלם הבנק לחברה האם תסתכם בשנת 2018 בכ- 68 מיליון ש"ח.
 - עלות שירותי המחשב שמשלם הבנק כאמור, צמודה למדד המחירים לצרכן.
 - עלות השירותים שנקבעה במתווה, תהיה בתוקף למשך כל תקופת ההתקשרות לקבלת שירותי מחשב, אלא אם ייווצרו נסיבות שיחייבו לעדכן את עלות השירותים, כאמור.
- המתווה אושר על ידי הדירקטוריון ביום 27 בדצמבר, 2017.

(2) הסכם התפעול

ביום 11 בנובמבר 2004 נחתם הסכם בין הבנק לחברה האם במסגרתו התחייבה החברה האם לספק לבנק שירותי תפעול מסוימים, שפורטו בהסכם, לתקופה בלתי קצובה. על אף האמור לעיל, ההסכם מאפשר לכל אחד מן הצדדים להביא לסיומו בהודעה מוקדמת בהתאם למועדים שפורטו בהסכם לקבלת שירותי מחשב.

במהלך שנת 2017 גיבשו הצדדים, בסיוע מומחה חיצוני מתווה, הכולל עקרונות ופרמטרים כלכליים לחישוב עלות שירותי התפעול המסופקים לבנק על ידי חברת האם.

המתווה אושר על ידי ועדת הביקורת ביום 24 בדצמבר 2017, ועל ידי הדירקטוריון ביום 27 בדצמבר 2017.

העקרונות והפרמטרים המעודכנים לחישוב עלויות שירותי התפעול כאמור, עתידים להכנס לתוקף החל מיום 1 בינואר 2018.

להערכת הבנק עלות שירותי התפעול, הנגזרת מהמתווה המוסכם, כאמור, אינה שונה מהותית מהסכומים ששולמו על ידי הבנק עד כה.

העלות השנתית של שירותי התפעול המתקבלים באמצעות החברה האם הסתכמה בשנת 2017 בכ- 3 מיליון ש"ח.

(3) הסכם לרכישת מקרקעין

למידע נוסף באשר להסכם לרכישת מקרקעין המיועדים לשמש בעתיד את הנהלת הבנק ויחידות המטה ראה פרק 7(2) לעיל.

ב. הסכמים למתן הלוואות במסגרת הקרן לעסקים קטנים
 למידע מפורט באשר להסכם למתן הלוואות שנחתם בין הבנק (בשיתוף עם גוף מוסדי), לבין הקרן ל"עסקים קטנים" - ראה פרק 12 ב'7) להלן.

ג. הנפקת אגרות חוב
 במסגרת הצעדים הננקטים על ידי הבנק לניהול החשיפה לסיכון ובמטרה לגוון את תמהיל המקורות העומד לרשות הבנק הנפיק הבנק ביום 31 במרס 2016 אגרות חוב סחירות בסך של כ-253 מיליוני ש"ח. אגרות החוב אינן צמודות, נושאות ריבית בשיעור של 2.07% (העולה ב-0.79 נקודות האחוז על שיעור התשואה בה נסחרו אגרות חוב ממשלתיות דומות במועד ההנפקה), ויעמדו לפרעון בתום שש שנים ממועד הנפקתן.

ד. הנפקת כתב התחייבות נדחה לחברה האם
 ביום 27 בדצמבר 2017 הנפיק הבנק לחברה האם כתב התחייבות נדחה, הכולל "מנגנונים לספיגת הפסדים" ("COCO"), בסך 100 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים בקשר לתנאים הנלווים לכתב התחייבות נדחה זה - ראה ביאור 19 בדוחות הכספיים.

ה. הסכמי עבודה
 למידע באשר להסכמי העבודה הקיימים בבנק ולהתפתחויות שחלו בנושא זה - ראה פרק 8 ג' לעיל.

10. מגבלות בתחום החקיקה והתקינה
 הבנק (כמו גם יתר הבנקים במערכת הבנקאית בישראל), פועל במסגרת מערכות חוקים צווים ותקנות המוטלים עליו ובהן, בין היתר, פקודת הבנקאות, חוק בנק ישראל, חוק הבנקאות (רישוי), חוק הבנקאות (שירות ללקוח), וכן הוראות הנחיות וכללים המתפרסמים מעת לעת על ידי הפיקוח על הבנקים, לרבות: הוראות ניהול בנקאי תקין וכללי הבנקאות (שירות ללקוח).

להלן מידע באשר להתפתחויות בתחום החקיקה וההסדרה שחלו בשנת 2017:

א. חקיקה בתחום יחסי בנק - לקוח

(1) **תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 367, בנושא: "בנקאות בתקשורת"**
 ביום 6 במרס 2017, פרסם בנק ישראל תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 367, בנושא: "בנקאות בתקשורת".

התיקון מאפשר לתאגידי הבנקאיים לפתוח ולנהל "חסכון ארוך טווח לילד", בהתבסס על פרטי זיהוי המועברים אליהם ברשימה ממוכנת מהמוסד לביטוח לאומי.

בנוסף, נכללו בתיקון להוראה הקלות באשר לזיהוי לקוחות המבקשים להצטרף לקבלת שירותי בנקאות בתקשורת מרחוק.

(2) **ויתור על חתימת לקוח במקרים מסוימים**

ביום 6 במרס 2017 פרסם בנק ישראל מסמך, במסגרתו הותר לתאגידי הבנקאיים לפתוח חשבון "חסכון ארוך טווח לילד", גם ללא חתימת הלקוח, ובלבד שהבקשה לפתיחת חשבון התקבלה באמצעות הודעה מהמוסד לביטוח לאומי.

(3) **הצעת חוק שוויון לאנשים עם מוגבלות (תיקון מס' 17) (הלוואה לדיוור לאדם עם מוגבלות), התשע"ז - 2017**

ביום 6 במרס 2017, אושרה בכנסת בקריאה ראשונה, הצעת חוק פרטית, במסגרתה מוצע לצמצם את מרחב חופש הפעולה של התאגידי הבנקאיים לגבי דחיית בקשה למתן הלוואה לדיוור לאדם עם מוגבלות, ככל שהסרוב נובע מאי יכולת הלווה לרכוש לעצמו ביטוח חיים בחברת ביטוח, בשל מוגבלותו.

הבנק לומד את הכללים החדשים המוצעים בהצעת החוק ונערך ליישומם, ככל שתאושר הצעת החוק במתכונתה הקיימת בתום הליך החקיקה.

- (4) **חוק אשראי הוגן (תיקון מס' 5 לחוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות), התשנ"ג - 1993**
 החוק אושר במליאת הכנסת ופורסם ביום 9 באוגוסט, 2017 - ובמסגרתו נקבעו, בין היתר, שיעורים מירביים לעלות הממשית של האשראי, כדלקמן:
- בהלוואות בשקלים - "ריבית בנק ישראל", בתוספת 15%.
 - בהלוואות במטבע חוץ - ריבית ה"ליבור", בתוספת 15%.
 - בהלוואות קצרות מועד (לתקופה שאינה עולה על שלושה חודשים) - "ריבית בנק ישראל", בתוספת 20%.
- שיעורים אלו יחולו על הלוואות שסכומן אינו עולה על כ- 1.2 מיליון ש"ח. בנוסף, הוטל על בנק ישראל לבחון לאחר שנתיים מכניסת החוק לתוקף, את העלות הממשית של האשראי שניתן על ידי התאגידים הבנקאיים ללווים. ככל שיגיע בנק ישראל למסקנה ששיעורי הריבית המירביים שנקבעו בחוק תרמו לעליית הריבית ללא הצדקה - יגיש בנק ישראל לשר האוצר את המלצתו בנושא זה.
- החוק ייכנס לתוקף בתום 15 חודשים ממועד פרסומו.
- (5) **הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329A, בנושא: "יועצי משכנתאות"**
 בעקבות ההתפתחות שנרשמה בתחום ה"יועץ למשכנתאות", פרסם בנק ישראל ביום 13 בספטמבר 2017 הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה (מס' 329A), בנושא: "יועצי משכנתאות", שנועדה להסדיר את תהליכי העבודה ומערכת היחסים שבין התאגידים הבנקאיים ל"יועצי המשכנתאות". ההוראה כוללת הנחיות ועקרונות פעולה, לרבות:
- הוטל על הדירקטוריון לקבוע מדיניות לפעילות מול יועצי משכנתאות.
 - המדיניות שתקבע בתאגיד הבנקאי תוגש לאישור המפקח על הבנקים.
 - נאסר על התאגידים הבנקאיים לסרב לפעול מול נציגי הלקוח, למעט כאשר פעילות זו אינה תואמת את הקריטריונים שנקבעו במדיניות התאגיד הבנקאי. ההחלטה שלא לעבוד עם נציג הלקוח תתועד ותימסר לידי, תוך פירוט השיקולים של התאגיד הבנקאי.
- ההנחיות שנכללו בהוראה נכנסו לתוקף ביום 31.10.2017. הבנק מיישם את ההנחיות החדשות ממועד כניסתן לתוקף.
- (6) **תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, בנושא: "ניהול סיכון האשראי"**
 בהמשך להנחיות שנכללו בחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ו - 2016 ("חוק שטרומ"), פרסם בנק ישראל ביום 22 באוקטובר 2017 תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, בנושא: "ניהול סיכונים אשראי", המנחה את התאגידים הבנקאיים לקחת בחשבון במסגרת ניהול סיכון האשראי, שינויים אפשריים בחשיפה לסיכון אשראי שהועמד ללווים (המובטח בשיעבוד נכסים בדרגה ראשונה) - בגין הזכות שהוקנתה ללווים אלה לשעבד נכסים אלו בשיעבוד שני בדרגה לטובת אחרים - אלא אם קיימים לתאגידים הבנקאיים נימוקים סבירים לסרב לבקשת הלווה, כאמור.
- (7) **הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון - דחיית מועד הפירעון של הלוואה לדיור ללקוח מובטל), התשע"ו - 2016**
 הצעת החוק הפרטית התקבלה בכנסת בקריאה טרומית ובמסגרתה מוצע לאפשר למובטל שנטל הלוואה לדיור, לבקש דחייה של החזרי הלוואה לתקופה שלא תעלה על שלושה חודשים. בתקופת הדחייה תישא ההלוואה ריבית הסכמית בלבד.
- ביום 29 בדצמבר 2017 הפיץ בנק ישראל נייר עמדה בנושא זה, לפיו בנק ישראל אינו תומך בהצעה.
- (8) **הצעת החוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון - ביטול עמלת פירעון מוקדם והגדלת התחרות), התשע"ז - 2017**
 הצעת החוק הפרטית אושרה בכנסת בקריאה טרומית ביום 19 ביולי, 2017 - ובמסגרתה מוצע לאסור על התאגידים הבנקאיים לגבות עמלת פירעון מוקדם (כשהלקוח מבקש לפרוע את ההלוואה קודם למועד שנקבע בהסכם ההלוואה), לאחר שחלפה שנה ממועד קבלת ההלוואה, או מיחזור - לפי העניין. בשלב זה לא ניתן עדיין להעריך אם הכללים המוצעים בהצעת החוק, יאושרו כלשונם בסוף הליך החקיקה.

(9) תיקון הוראת ניהול בנקאי 451 בנושא: "הלוואות לדיור"

התיקון להוראה פורסם ביום 16 בנובמבר 2017, ובמסגרתו הוארכה התקופה שבה ייחשב אישור עקרוני שנתן תאגיד בנקאי להעמדת הלוואה לדיור - כ"מחייב את התאגיד הבנקאי" (לרבות תנאי ההלוואה שנכללו באישור העקרוני), מ- 12 יום ממתן האישור, בעבר, ל- 24 יום. התיקון אינו חל על הלוואות לדיור שלא נדרש לרשום שיעבוד חדש בגינן. הכללים החדשים שנקבעו בתיקון להוראה נכנסו לתוקף בתום שלושה חודשים מיום הפרסום. הבנק מיישם את השינויים שנכללו בתיקון להוראה - ממועד כניסתה לתוקף.

(10) תכנית להגברת התחרות במערכת הפיננסית

בהמשך לפרסום "חוק שטרס" ביום 31 בינואר 2017, הוצגה על ידי שר האוצר ונגידת בנק ישראל, ביום 17 בדצמבר 2017, תכנית להגברת התחרות במערכת הפיננסית, הכוללת שלושה נדבכים עיקריים:

- הקלות שיאפשרו הגברת ניידות לקוחות בין הבנקים, באמצעות הקמת מערכת ממוכנת שתפשט את תהליך מעבר הלקוחות (ניידות בין הבנקים "בלחיצת כפתור").
- יצירת תשתית שתאפשר השוואת עלויות בין המוצרים הפיננסיים של הלקוח, בצורה פשוטה, באמצעות גורם אובייקטיבי.
- מתן סיוע להקמת לשכה לשירותי מיחשוב בנקאיים, שתפחית את החסמים המעכבים הקמת בנקים חדשים בישראל.

ב. הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411 בנושא: "ניהול סיכונים הלבנת הון ואיסור מימון טרור"

בעקבות המלצות ארגון FATF והנחיות ועדת באזל באשר ליישום אפקטיבי של ההוראות בנושא: "איסור הלבנת הון ומימון טרור", פרסם בנק ישראל ביום 6 במרס 2017, תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411, בנושא: "מניעת הלבנת הון ואיסור מימון טרור וזיהוי לקוחות", במסגרתו נערכה ההוראה מחדש במתכונת הוראת ניהול סיכונים, ושונה שמה ל: "ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור". התיקון להוראה מאמץ את החלטות "ועדת באזל" וכולל, בין היתר, הנחיות המתייחסות לתפקידים המוטלים על הפונקציות השונות בממשל התאגידי של הבנקאיים בנושא זה, הגורמים עליהם נדרשים התאגידים הבנקאיים להתבסס לצורך הערכת הסיכונים, הפעולות הנדרשות לצורך הפחתת הסיכונים והרחבת ההגדרות לגבי פעילויות המוגדרות כ"פעילות בסיכון". בין היתר, נכללו בהגדרת "לקוחות החשופים מבחינה ציבורית", גם אנשי ציבור מקומיים ובעלי תפקיד בכיר בארגון בינלאומי.

בנוסף, כוללת ההוראה הנחיות ועקרונות באשר לניהול סיכונים הלבנת הון ואיסור מימון טרור, לרבות:

- התאגידים הבנקאיים יחויבו לעשות שימוש במערכות ממוחשבות במטרה לאתר פעילות חריגה בחשבונות הלקוחות.
 - יש לקיים מעקב אחר חשבונות של לקוחות שהוגדרו ב"סיכון גבוה".
 - התאגידים הבנקאיים יחויבו לשמור מידע הכרחי לאימות זהות הלקוח וסוג עסקיו.
 - סירוב לקוח למסירת פרטים הנדרשים למילוי ההנחיות שנכללו בהוראה, ייחשבו כסיבה סבירה לסירוב תאגיד בנקאי לפתיחת חשבון ללקוח וניהולו.
 - במסגרת ההוראה יחויבו התאגידים הבנקאיים למסור דיווח גם לבנק ישראל במקרים מיוחדים (שדווחו לרשות מוסמכת), בהם עלולה להיגרם פגיעה ביציבות הבנק או בשמו הטוב.
- ההנחיות שנכללו בתיקון להוראה נכנסו לתוקף ביום 1.1.2018.
- הבנק יישם את ההנחיות שנכללו בתיקון להוראה, ממועד כניסתן לתוקף.

ג. מכירת הלוואות ושיתופי פעולה להעמדת הלוואות לדיור

בעקבות הסכמים לשיתופי פעולה בתחום הלוואות לדיור, לרבות מכירת תיקי אשראי של הלוואות לדיור שנחתמו בין מספר תאגידי בנקאיים לבין גופים מוסדיים, הפיץ בנק ישראל ביום 26 באפריל 2017 טיוטת מסמך, בנושא: "מכירת הלוואות ושיתופי פעולה להעמדת הלוואות לדיור".

המסמך כולל עקרונות, הנחיות והגבלות בנושא זה, ובכללן:

- דירקטוריון התאגיד הבנקאי וההנהלה, אחראים לגיבוש אסטרטגיה למכירת תיקי אשראי של הלוואות לדיור, ולביצוע עסקאות בסינדיקציה (שיתוף פעולה), עבור הלוואות אלה.
- ייאסר על התאגידי הבנקאיים לבצע בחירה סלקטיבית ("Cherry Picking" או "Lemon Picking"), של הלוואות הנמכרות. הלוואות שיימכרו ייבחרו אקראית מתוך קבוצת הלוואות לדיור שהועמדו בתקופה מסוימת.
- שיעור הלוואות לדיור שיימכרו על ידי התאגיד הבנקאי, בתוספת הלוואות לדיור בגינן ניתן שירות מהותי - לא יעלה על 10% מיתרת תיק הלוואות לדיור, או 6% (כאשר חלות על הצד הנגדי לעסקה מגבלות רגולטריות).
- לפחות 10% מכל הלוואה שנמכרה, תישאר באחריות התאגיד הבנקאי.
- תיק האשראי הנמכר של הלוואות לדיור, יכלול הלוואות שנמצאות באחריות התאגיד הבנקאי המוכר, לפחות 18 חודשים טרם המכירה.
- התאגיד הבנקאי ינקוט בצעדים שיבטיחו שזכויות הלווים או זכויות בעלי הנכסים המשמשים כבטוחות, לא ייפגעו בעקבות מכירת הלוואות.
- ניתן יהיה להכיר ברווח ממכירת הלוואות לדיור, בכפוף לקבלת חוות דעת משפטית המאשרת שעסקת המכירה עומדת בתנאים המאפשרים סיווגה כעסקת מכר אמיתית.
- תאגיד בנקאי שמכר הלוואות או יזם עסקת שיתוף פעולה בתחום הלוואות לדיור, יהיה רשאי לפעול כנותן שירות בלבד להלוואות אלו. התגמול שיגבה התאגיד הבנקאי בגין שירות זה - לא יפחת משיעור של 0.4% לשנה מיתרת תיק הלוואות לדיור שבגינן ניתן השירות.
- התאגידי הבנקאיים יידרשו לכלול בדוחותיהם הכספיים גילוי איכותי וכמותי בנושא מכירת הלוואות לדיור, או שיתופי פעולה להעמדת הלוואות לדיור - ככל שהיקף הפעילות בתחום זה, מהותי.

הבנק לומד את ההנחיות והמגבלות שנכללו בטיטת המסמך.

ד. חקיקה בתחום העמלות

- (1) **כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) (תיקון), התשע"ז - 2017**
התיקון לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) פורסם ביום 24 באוגוסט 2017, ובמסגרתו נדרשו התאגידי הבנקאיים, לקבוע תעריף עמלות לשירות בנקאי שניתן באמצעות ערוץ ישיר, שלא יעלה על התעריף לאותו שירות הניתן באמצעות פקיד (אף אם השירות נכלל בתעריפון העמלות המלא). ההנחיות המתייחסות לתעריפי העמלות כאמור, נכנסו לתוקף ביום 1 בנובמבר 2017. הבנק יישם את התיקון לכללי הבנקאות, כאמור, במועד כניסתו לתוקף.
- (2) **מכתב בנק ישראל, בנושא: "הגברת המודעות ועידוד הצטרפות עסקים קטנים לשירות המסלולים"**
במטרה להזיל את עלות דמי ניהול חשבונות עובר ושב המשולמת לתאגידי הבנקאיים על ידי עסקים קטנים, באמצעות צירופם למתווה "שירות המסלולים", פרסם בנק ישראל ביום 26 בנובמבר 2017 מסמך, במסגרתו נדרש כל אחד מהתאגידי הבנקאיים:

(א) למפות את כל הלקוחות המוגדרים כ"עסקים קטנים", כהגדרתם ב"כללי העמלות" (לרבות יחידים), שלא הצטרפו למתווה "שירות המסלולים" - ושדמי הניהול בגין חשבון עו"ש ששולמו על ידם, בגין "עמלת פקיד" ו"עמלות ערוץ ישיר", בכל אחד מששת החודשים שהסתיימו בחודש דצמבר 2017 הסתכמו בסך של 10 ש"ח, לפחות.

(ב) למסור בכתב לכל אחד מהלקוחות הנ"ל מידע כדלקמן:

- הסכום ששולם על ידו בגין דמי ניהול חשבון עו"ש, בכל אחד מהחודשים הנ"ל, בהשוואה למחיר שהיה משלם בכל אחד מהמסלולים האחרים ("מסלול בסיסי" ו"מסלול מורחב"), לו היה מבקש להצטרף למתווה זה.
- מספר הפעולות שבוצעו על ידו בכל אחד מהחודשים הנ"ל, תוך אבחנה בין פעולה ב"ערוץ ישיר", ו"פעולה על ידי פקיד".
- פירוט דרכי ההצטרפות ל"שירות המסלולים".
- החיסכון השנתי ששיג הלקוח, ככל שיצטרף לאחד מהמסלולים ("מסלול בסיסי", או "מסלול מורחב").

ההודעות יישלחו ללקוחות לא יאוחר מיום 28 בפברואר 2018.

בנוסף, נדרשו התאגידי הבנקאיים לדווח לבנק ישראל ביום 15.7.2018, לגבי:

- מספר הלקוחות שמופו על ידי הבנק כאמור לעיל, ולא הצטרפו לשירות המסלולים עד ליום 28.2.2018 (טרם משלוח ההודעה בכתב, כנדרש).
 - מספר הלקוחות שנכללו במיפוי כאמור לעיל, והצטרפו ל"שירות המסלולים", החל מיום 1.3.2018 ועד ליום 30.6.2018.
- הבנק פנה אל הלקוחות הרלוונטיים, כנדרש במסמך. להערכת הבנק אימוץ מתכונת "שירות המסלולים", כמתכונת מועדפת לחיוב בעמלת דמי ניהול חשבון עובר ושב על ידי הלקוחות הרלוונטיים, עלול להקטין את הכנסות הבנק מעמלות בגין "דמי ניהול חשבון עו"ש", בסך של כ- 5-10 מיליון ש"ח לשנה.

(3) הודעת בנק ישראל בנושא: "הפחתת העמלה הצולבת"

שיעור ה"עמלה הצולבת" הנוכחי השורר בשוק כרטיסי האשראי (0.7%), גובש בהסדר בין שלושת חברות כרטיסי האשראי, במעורבות הרשות להגבלים עסקיים, ואושר בבית הדין להגבלים עסקיים בשנת 2012. תוקף ההסדר הנוכחי יסתיים בסוף שנת 2018.

ביום 16 בינואר 2018, הודיעה נגידת בנק ישראל, על כוונתה להפעיל את סמכותה, ולהכריז על שירותי הסליקה שמספקות חברות כרטיסי אשראי לבתי העסק כ"שירות בר פיקוח", לענין גביית ה"עמלה הצולבת" (המהווה חלק מהעמלה שמשלם בית העסק), ולהפחיתה בהדרגה כדלקמן:

- בשנים 2019 - 2020 - שיעור העמלה הצולבת יסתכם ב- 0.60%.
- בשנים 2021 - 2023 - שיעור העמלה הצולבת יסתכם ב- 0.55%.
- החל משנת 2024 - שיעור העמלה הצולבת יסתכם ב- 0.50%.

הכנסות הבנק מעמלות מכרטיסי אשראי כוללות שיעור מסוים מהעמלה הצולבת שגבתה חברת האשראי (הנובעת משימושי הלקוחות בכרטיסי אשראי שהונפקו על ידי הבנק), מכח הסכם שנחתם בין הבנק לבין חברת כרטיסי האשראי.

להערכת הבנק, המתווה המוצע על ידי בנק ישראל (ככל שיהפוך להוראה מחייבת), עלול להקטין את הכנסות הבנק מעמלות בגין כרטיסי אשראי בשנת 2019, בסך של כ- 3 מיליון ש"ח.

ה. חקיקה בתחום המיסים

בהמשך להסכם העקרונות בנושא: "הכרה לצורכי מס של הוצאות בגין הפסדי אשראי", שנחתם בשנת 2012 בין שלטונות המס לבין התאגידי הבנקאיים (ולא כלל התייחסות להוצאות להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיוור) - נחתם בתקופת הדוח הסכם בין התאגידי הבנקאיים לבין שלטונות המס בנושא: הכרה לצרכי מס של הוצאות להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיוור, המבוססות על נוסחת "עומק הפיגור".

ה. חקיקה בתחום המיסים (המשך)

במסגרת הכללים שנקבעו בהסכם זה, נאסר על הבנקים לנכות לצורך מס 65% מההוצאות להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור המבוססות על נוסחת "עומק הפיגור", שנרשמו בגין הלוואות בפיגור החל מיום 1 בינואר 2014, ואילך. הוצאות אלו יותרו לניכוי במועד מחיקת ההלוואה (או חלקה).
הבנק יישם את הכללים שנקבעו בהסכם. בספרי הבנק נכללו הפרשות מתאימות המתחייבות מכללים אלו.

ו. תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301, בנושא: הדירקטוריון

ביום 5 ביולי 2017 פרסם בנק ישראל תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301, בנושא: הדירקטוריון, במטרה לייעל ולשפר את עבודת הדירקטוריון. במסגרת התיקון הורחבו והובהרו הנושאים הנמצאים באחריות הדירקטוריון (כגון: האסטרטגיה והמודל העסקי של הבנק, מבנה ארגוני, התייחסות לחריגות מהותיות ממדיניות ניהול הסיכונים וכו') ונקבעו ספים למספר הדירקטורים המכהנים, כדלקמן:

- מספר הדירקטורים המירבי, הופחת לעשרה דירקטורים.
- שיעור הדירקטורים בעלי "ניסיון בנקאי", הועלה מ-20%, ל-33% ממספר הדירקטורים המכהנים.
- לפחות אחד מהדירקטורים המכהנים יהיה בעל ניסיון מוכח בתחומי טכנולוגיית המידע (סעיף זה לא יחול על תאגיד בנקאי שהינו חברה בת של תאגיד בנקאי אחר, המספק לו שירותי מחשב).

התיקונים להוראה נכנסו לתוקף ביום פרסומה, למעט התיקונים באשר לספים שנקבעו למספר הדירקטורים, כאמור - שייכנסו לתוקף ביום 1 ביולי 2020, לכל המאוחר.
הבנק מיישם את התיקונים שנכנסו לתוקף, ונערך ליישום יתר התיקונים במועד שנקבע לכניסתם לתוקף.

ז. תזכיר חוק ההוצאה לפועל (חייב שמשלם הוראת תשלומים ופתיחת תביעה על סכום קצוב), התשע"ז - 2017

תזכיר החוק הופץ ביום 4 ביולי 2017, ובמסגרתו מוצע להפחית לחייב העומד בתשלומים שקבע לו רשם ההוצאה לפועל, את שיעור הריבית שנצברה בגין החוב וטרם שולמה - בשיעור של 25%. בנוסף, מוצע לעכב הליכי גביה מסוימים שנפתחו כנגד החייב.

ח. הצעת הסדרה בתחום כרטיסי האשראי

ביום 16 בינואר 2018 פרסמה הממונה על ההגבלים העסקיים טיוטת מסמך, הכוללת תנאים שונים במסגרת הכנות לגיבוש הסדר חדש בענף כרטיסי האשראי (במקום ההסדר הנוכחי שעתיד לפקוע ביום 31.12.2018). בין היתר, מוצע במסמך לחייב את החברה הסולקת עסקאות בכרטיסי אשראי, המשולמות בתשלום בודד - להעביר את תמורתן לבית העסק, בתוך יום אחד ממועד ביצוע העסקה.
בשלב זה, לא ברור אם להנחיה המוצעת במסמך, יהיו השלכות על התאגידים הבנקאיים, ככל שההצעה תהפוך להוראה מחייבת - בסוף הליך ההסדרה.

11. דירוג אשראי

התחייבויות הבנק מדורגות על ידי חברת "מעלות - S&P" (להלן: "חברת הדירוג"). בדירוג "AA+" (עם אופק דירוג יציב), שאושרר לאחרונה על ידי חברת הדירוג ביום 24.10.2017. כתבי התחייבות הנדחים של הבנק דורגו על ידי חברת הדירוג בדירוג "AA", הנמוך בדרגה אחת מדירוג הבנק, לאור מתודולוגית הדירוג של חברת הדירוג הבינלאומית "Standard & Poor's" (חברת האם של "מעלות - S&P"), לפיה - כתבי התחייבות נדחים ידורגו בדרגה אחת נמוכה יותר, מדירוג המנפיק.
יצוין עוד, כי בהתאם למתודולוגיה של חברת הדירוג הבינלאומית, הוגדר הבנק על ידי חברת הדירוג כ"חברת ליבה" בקבוצת דיסקונט. קביעה זו יוצרת זיקה חד - חד ערכית בין דירוג החברה האם לדירוג הבנק.

12. מגזרי פעילות פיקוחיים

א. כללי

בהתאם להוראה בנושא: "דיווח על מגזרי פעילות בתאגיד בנקאיי" שפורסמה על ידי בנק ישראל ביום 23.12.2001, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם מידע איכותי וכמותי לגבי פעילותם הבנקאית בחתך מגזרי פעילות.

על פי הוראה זו הוגדר "מגזר פעילות" כמרכיב בתאגיד הבנקאי שמתקיימים בו שלושה מאפיינים:

- המרכיב עוסק בפעילויות עסקיות אשר מהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות.
- תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים למגזר והערכת ביצועיו.
- קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

המידע באשר להתפלגות הנכסים, ההתחייבויות והתוצאות העסקיות בחתך מגזרי פעילות שהוצג על ידי התאגידים הבנקאיים מכח הוראה זו, נגזר מהגדרות סובייקטיביות שנקבעו על ידי כל אחד מהבנקים לכל מגזר פעילות, בהתאם למבנה הארגוני הספציפי בכל בנק.

מכיוון שהתפלגות הפעילות הבנקאית בחתך מגזרי פעילות הנגזרת ממתודולוגיה זו איננה אחידה, הגילוי בחתך מגזרי פעילות המבוסס על הגדרות אלו - סובייקטיבי ואינו בר השוואה.

במטרה להציג מידע השוואתי בנושא זה, פרסם בנק ישראל תיקון להוראות הדיווח לציבור, בנושא: "מגזרי פעילות", במסגרתו נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם הכספיים מידע נוסף באשר לתוצאות פעולותיהם בחתך "מגזרי פעילות פיקוחיים" (מעבר למידע הקודם, על פי "גישת ההנהלה").

מגזרי הפעילות הפיקוחיים, הוגדרו על ידי בנק ישראל בתיקון להוראה בהתבסס על מאפייני לקוחותיהם, כגון: אופי פעילותם (בהתייחס ללקוחות הפרטיים), או מחזורם העסקי (בהתייחס ללקוחות העסקיים), במתכונת הקושרת על בסיס אחיד וחד ערכי, בין הלקוחות השונים בכלל המערכת הבנקאית, לבין מגזרי הפעילות הפיקוחיים, כדלקמן:

- **"משקי בית"**: לקוחות פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים אופייניים לאלו של משקי בית (נמוך מ- 3 מיליוני ש"ח).
 - **"בנקאות פרטית"**: לקוחות פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים עולה על 3 מיליון ש"ח.
 - **"עסקים זעירים"**: לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נופל מ- 10 מיליון ש"ח.
 - **"עסקים קטנים"**: לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נע בין 10, ל- 50 מיליון ש"ח.
 - **"עסקים בינוניים"**: לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נע בין 50, ל- 250 מיליון ש"ח.
 - **"עסקים גדולים"**: לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי עולה על 250 מיליון ש"ח.
- בנוסף, הוגדר בתיקון להוראה מגזר: "ניהול פיננסי" - הכולל בעיקרו פעילות בנקאית שלא שויכה למגזרי הפעילות האחרים (כגון: מסחר, ניהול נכסים והתחייבויות, השקעות ריאליות, וכו').
- לפיכך, המידע המוצג בדוחות הכספיים, הנגזר מהגדרות אלה, כולל נתונים כספיים שהוגדרו כאמור, על בסיס אחיד ובר השוואה - בגין כל אחד ממגזרי הפעילות.
- למידע נוסף באשר להתפלגות האשראי והפיקדונות בבנק ליום 31 בדצמבר 2017, ולתוצאות הכספיות בחתך "מגזרי פעילות פיקוחיים" - ראה ביאור 27 בדוחות הכספיים.
- למידע נוסף באשר לפעילות הבנק בחתך מגזרי פעילות "בגישת ההנהלה" המבוסס על המבנה הארגוני של הבנק - ראה ביאור 28 בדוחות הכספיים.

ב. מבנה התחרות במגזרי הפעילות השונים

(1) מגזר משקי בית

מגזר משקי בית הינו אחד המגזרים המרכזיים בבנק ולפיכך מהווה יעד מרכזי בהתפתחות העסקית של הבנק. מגזר זה מתאפיין בסיכון נמוך יחסית, עקב הפיזור הרחב של האשראי בין לקוחותיו ולכן הוא מהווה יעד מועדף להתרחבות יתר הבנקים במערכת (לרבות הבנקים הגדולים והבינוניים), למרות התשומות הגבוהות יחסית הנדרשות לתפעולו. לפיכך, קיימת תחרות רבה בין כל הבנקים על פלח לקוחות זה. במסגרת ההתמודדות מול יתר הבנקים על פלח לקוחות זה, פונה הבנק ללקוחותיו, באמצעות ערוצים שונים - במסרים המבליטים את מחויבות הבנק למתן שירות איכותי ואישי ומסור ללקוחות המגזר.

בנוסף, חלק מהלקוחות המשתייכים למגזר פעילות זה מתגוררים ביישובים בהם קיים רוב מוחלט לאוכלוסיה הלא יהודית שבהם פועלים גם תאגידי בנקאיים אחרים. הבנק מתחרה עם הבנקים הנ"ל על פלחי אוכלוסיה אלו, על ידי מתן שירות אישי ומסור באמצעות עובדים המעורים במנהגים ובתרבות של הלקוחות המשתייכים לפלחי אוכלוסיות אלו ומעניקים להם שירות התואם את צרכיהם היחודיים. בנוסף, משיק הבנק מעת לעת מסעי פרסום ייחודיים הפונים ישירות לאוכלוסיות המתגוררות באזורים אלו - באמצעות אמצעי מדיה מקומיים.

יצוין כי בשנים האחרונות החלו גופים פיננסיים שונים (בעיקר חברות ביטוח וחברות כרטיסי אשראי) להיערך למתן שירותים פיננסיים שונים ללקוחות המגזר (בעיקר שירותי אשראי), אם במתכונת עצמאית, או באמצעות שיתופי פעולה שונים עם תאגידי בנקאיים. למידע נוסף, באשר להתפתחות התחרות במגזר הקמעונאי בכלל, ובמגזר "משקי הבית" בפרט, לרבות מידע באשר לשינויים המבניים הצפויים, הן בהרכב נותני השירותים הפיננסיים ללקוחות המגזר והן בהטמעת ערוצי מידע נוספים שיעמדו לרשות הלקוחות במגזר זה, הנובעת מהתפתחות החקיקה בנושא זה - ראה סעיף 6 להלן.

(2) מגזר בנקאות פרטית

הלקוחות המשתייכים למגזר הבנקאות הפרטית מתאפיינים בתחום רב ובדרישה לשירות ברמה הגבוהה ביותר. נתון זה, בנוסף להיעדר "חסמי מעבר" אפקטיביים עבור לקוחות המגזר, כאמור - גורם לתחרות גבוהה בין כל הבנקים הפועלים במערכת, על פלח לקוחות זה. התחרות מתבטאת הן בתחום המחירים (עמלות ועלויות גיוס פקדונות) והן בתחום השירות. בנוסף לתחרות בתוך המערכת הבנקאית, קיימת תחרות על פלח לקוחות זה גם מצד גופים אחרים הפועלים בשוק ההון, כגון: חברות לניהול תיקים, ברוקרים פרטיים וכו'. הבנק מתמודד עם התחרות הגוברת במגזר זה, הן באמצעות פיתוח ושדרוג התשתית הטכנולוגית המקצועית והאנושית שהוא מעמיד לרשות לקוחות המגזר, הן באמצעות הצעת פתרונות ותנאים אטרקטיביים ללקוחות, והן ביצירת שיתופי פעולה עם גורמים מוסדיים בתחום, לרבות חתימה על הסכמי הפצה עם חברות לניהול קרנות נאמנות.

בנוסף, בעקבות יציאת הבנקים מתחום הניהול המוסדי של כספי עמיתים (לרבות ניהול קרנות נאמנות), הנגזרת מיישום החוקים שנחקקו במסגרת ה"רפורמה בשוק ההון", שכללו מכירות נכסים ומוצרי השקעה של לקוחות המשתייכים ברובם למגזר זה, לחברות ביטוח וגופים פיננסיים חוץ בנקאים אחרים, התגברה התחרות על פלח לקוחות זה - גם מצד חברות הביטוח וגופים פיננסיים אחרים. במסגרת התחרות עם גופים אלה, מושקעים משאבים רבים בשיפור השירות ללקוחות, העלאת רמתם המקצועית של יועצי ההשקעות, שיפור התשתית הטכנולוגית ועדכון מוצרי ההשקעה המוצעים ללקוחות.

למידע נוסף באשר להתפתחות התחרות במגזר ה"בנקאות הפרטית", לרבות מידע באשר לשינויים המבניים הצפויים, הן בהרכב נותני השירותים הפיננסיים ללקוחות המגזר והן בהטמעת ערוצי מידע נוספים שיעמדו לרשות הלקוחות במגזר זה, הנובעת מהתפתחות החקיקה בנושא זה - ראה סעיף 6 להלן.

(3) עסקים קטנים וזעירים

מגזר זה הינו אחד המגזרים הבולטים בבנק ולפיכך מהווה יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית של הבנק. לקוחות המגזר חשופים לתחרות מצד כל הבנקים במערכת (לרבות הבנקים הגדולים והבינוניים).

מאחר שתחום פעילות זה מהווה יעד מועדף על בנקים אחרים במערכת - קיימת תחרות רבה מצד בנקים אחרים על פלח לקוחות זה. בנוסף, חלק מהלקוחות המשתייכים למגזר פעילות זה מתגוררים בישובים שבהם קיים רוב מוחלט לאוכלוסייה ה"לא יהודית", שבהם פועלים גם תאגידי בנקאיים אחרים, המתחרים בבנק במתן שירותים ללקוחות אלו.

על מנת להתמודד עם התחרות הקיימת במתן שירותים בנקאיים לאוכלוסיות אלו, משקיע הבנק אמצעים בפרסום, יצירת קשרים אישיים עם הלקוחות, מתן שירות אישי, ומציאת פתרונות פיננסיים למכלול צרכיו העסקיים של הלקוח, על ידי מתן שירותים בנקאיים באמצעות עובדים המעורים במנהגים ובתרבות של הלקוחות המשתייכים לפלחי אוכלוסיות אלו ומעניקים להם שירות התואם את צרכיהם הייחודיים.

יצוין כי, בשנים האחרונות החלו גופים פיננסיים שונים (בעיקר חברות ביטוח וחברות כרטיסי אשראי), להיערך למתן שירותים פיננסיים ללקוחות המגזר (בעיקר שירותי אשראי), אם במתכונת עצמאית, או באמצעות שיתופי פעולה שונים עם תאגידי בנקאיים (כגון: במסגרת "קרנות עסקים" - ראה הרחבת בסעיף 7 להלן).

למידע נוסף, באשר להתפתחויות התחרות במגזר הקמעונאי בכלל, ובמגזר "עסקים קטנים וזעירים" בפרט, לרבות באשר לשינויים המבניים הצפויים הן בקרב נותני השירותים הפיננסיים ללקוחות המגזר והן בהטמעת ערוצי מידע נוספים שיעמדו לרשות הלקוחות במגזר זה, הנובעת מהתפתחות החקיקה בתחום זה - ראה סעיף 6 להלן.

(4) עסקים בינוניים

לקוחות המגזר מתאפיינים ברמת תחכום עסקית גבוהה יחסית. נתון זה, בצירוף חסמי מעבר נמוכים יחסית במגזר זה - יוצרים תשתית לתחרות גבוהה בין כל הבנקים במערכת. התחרות מתבטאת הן בתחום המחירים (מרווחי ריבית ושיעורי עמלות) והן ברמות חשיפה גבוהות יותר לסיכונים אשראי אותם מוכנים מתחרים להציע.

האמצעים בהם נוקט הבנק במסגרת ההתמודדות בתחום זה, כוללים: שיפור השירות ללקוח (לרבות זמינות השירות) ושמירה על קשר אישי.

(5) עסקים גדולים

לקוחות המגזר מתאפיינים ברמת התחכום העסקית הגבוהה ביותר ביחס לכלל מגזרי הפעילות. לנוכח נתון זה, ועקב היעדר חסמי מעבר אפקטיביים עבור לקוחות המגזר - מתקיימת תחרות עזה בין כל הבנקים במערכת, במגזר פעילות זה. התחרות מתבטאת הן בתחום המחירים (מרווחי ריבית ושיעורי עמלות) והן בתחום השירות.

(6) השפעת החקיקה על מבנה השירותים הבנקאים ועל התחרות במגזרי הפעילות

- **החוק להגברת התחרות ולצמצום ניגודי העניינים בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ו - 2016**
בעקבות ההמלצות שפרסמה "ועדת שטרומ" בנושא זה (ביום 6 ביולי 2016), אישרה הכנסת ביום 31 בינואר 2017 את ה"חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ו - 2016", המיישם את המלצות "ועדת שטרומ".

- החוק כולל הנחיות לביצוע שינויים מבניים במטרה לעודד גופים נוספים לספק שירותים פיננסיים ללקוחות המגזר הקמעונאי ("משקי בית", "עסקים קטנים וזעירים", ו"בנקאות פרטית"), כתחליף לשירותים שסופקו בעבר, בעיקר, על ידי המערכת הבנקאית, לרבות:
 - הוראה במסגרתה חויבו שני הבנקים הגדולים ("לאומי" ו"פועלים") למכור את החזקותיהם בחברת כרטיסי האשראי הנמצאות בבעלותם.
 - הסדרת פעילותן של "אגודות אשראי", שעסקו במתן שירותי בנקאות קמעונאית.
 - הפחתת חסמים המעכבים כניסת גופים מתחרים למערכת הבנקאית, באמצעות פרסום מכרז להקמת תשתית טכנולוגית שתספק שירותי מיחשוב לגופים פיננסיים.
 - צמצום בהיקף מסגרות האשראי שהעמידו הבנקים הגדולים ללקוחותיהם באמצעות כרטיס אשראי.
 - הטלת חובה על התאגידי הבנקאיים לשקף ללקוחותיהם, לפי בקשתם, את היתרות והפעולות שבוצעו על ידם, באמצעות ממשק טכנולוגי, שיספק ללקוחות מידע עדכני לגבי עלות השירותים הבנקאיים בחשבונותיהם ויאפשר להציע להם חלופות תחרותיות בבנקים אחרים.
 - הרחבת הגישה למקורות אשראי נוספים מחוץ למערכת הבנקאית, שתיתן ללקוחות קמעונאיים באמצעות מתן אפשרות לייצור שיעבוד נוסף, נחות בדרגתו, בגין נכסים ששועבדו על ידם, קודם לכן, לתאגידי הבנקאים.

מתווה להקמת בנק חדש בישראל

במטרה להגביר את התחרות במגזר הקמעונאי הפיץ בנק ישראל ביום 14 ביולי 2016, טיוטת מסמך בנושא: "מתווה להקמת בנק חדש בישראל", הכוללת הקלות הן באשר לתנאי הסף הנדרשים מגופים המעוניינים לקבל "רישיון בנק" והן באשר למגבלות הקיימות בנושא תשתית והסדרה, שיקלו על גופים נוספים להקים בנקים חדשים, שיפעלו להספקת שירותי בנקאות למגזר הקמעונאי.

הסדרת הפעילות למתן שירותים פיננסיים על ידי גופים חוץ בנקאיים

(א) חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ז - 2016

החוק פורסם ביום 1 באוגוסט 2016, ועוסק בהסדרת פעילותם של נתוני שירותים פיננסיים חוץ מוסדיים ("נותני שירותי מטבע") ונותני שירותי אשראי חוץ מוסדיים. בהתאם להוראות שנכללו בחוק הוטלה חובת רישוי על עיסוק במתן שירות בנקאי פיננסי ועל עיסוק במתן אשראי. הרישיונות שינתנו מכח חוק זה ידורגו בהתאם להיקף הפעילות של נותן השירות. השירותים הפיננסיים שפורטו בחוק יפוקחו על ידי רגולטור פיננסי ייעודי.

(ב) פרק ט' לחוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017, ו-2018), התשע"ז - 2016

החוק פורסם ביום 29 בדצמבר 2016 ועוסק, בין היתר, בהסדרת פעילותן של אגודות שיתופיות המעניקות לחבריהן שירותי אשראי ופקדון, לצד שירותי בנקאות בסיסיים.

במסגרת החוק הוסדרה פעילותן של אגודות שיתופיות שהיקף האשראי או הפקדונות המנוהלים על ידן, אינו עולה על 1.5 מיליארד ש"ח. פעילותן של אגודות שיתופיות אלו (שיעסקו גם במתן שירותי בנקאות בסיסיים), חויבה ברישוי ותפוקח על ידי הרגולטור הייעודי המפקח על שירותים פיננסיים.

אגודות שיתופיות שיבקשו לפעול בהיקפים גבוהים יותר - יחויבו בקבלת רישיון מבנק ישראל.

בנוסף, נכללה במסגרת החוק תשתית חקיקה, המאפשרת לנותני שירותי אשראי (כהגדרתם בחוק), להנפיק כרטיסי אשראי ללא מעורבות תאגידיים בנקאיים.

(ג) הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (תיקון) (שירותי פקדון ואשראי בלא ריבית)

הצעת החוק אושרה בכנסת בקריאה ראשונה ביום 21 בנובמבר 2016, ועוסקת בין היתר בהסדרת פעילותן של עמותות העוסקות במתן שירותי בנקאות בסיסיים (הלוואות ופקדונות ללא ריבית). במסגרת הצעת החוק תוסדר פעילותן של עמותות שיעסקו במתן אשראי ובגיוס פקדונות בהיקף שלא יעלה על 1.5 מיליארד ש"ח. פעילותן הפיננסית של עמותות אלו תחויב ברישוי, ותפוקח גם היא על ידי הרגולטור הייעודי המפקח על שירותים פיננסיים.

• הגברת התחרות באמצעות הרחבת בסיס המידע הפיננסי על לקוחות המערכת הבנקאית

(א) חוק שירות נתוני אשראי, התשע"ו - 2016

ביום 12 באפריל 2016 פורסם חוק שירות נתוני אשראי, התשע"ו - 2016, המיישם הלכה למעשה, את המלצות "ועדת דורפמן", וקובע הסדר כולל לשיתוף בנתוני אשראי, במסגרתו נדרשו גופים פיננסיים וגופים ציבוריים לאסוף מידע בנושא אשראי, שיכלול הן נתונים חיוביים והן נתונים שליליים. הנתונים שייאספו ירוכזו במאגר נתוני אשראי שיכיל מידע על משקי בית ועסקים קטנים ויהיה באחריות בנק ישראל.

(ב) הוראת שעה מס' 100, בנושא "שמירת מידע לצורך מסירתו למאגר נתוני אשראי"
בעקבות חקיקת "חוק שירות נתוני אשראי" (להלן: "החוק"), פרסם בנק ישראל ביום 21 ביוני 2016 הוראת שעה בנושא: "שמירת מידע לצורך מסירתו למאגר נתוני אשראי", שנועדה ליישם את הוראות החוק באמצעות מאגר מידע מרכזי שיוקם וינהל על ידי בנק ישראל.

במסגרת הוראת השעה נדרשו התאגידיים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי להיערך לאיסוף הנתונים שייכללו במאגר המידע.

למידע מפורט באשר להליכי חקיקה נוספים, העשויים להשפיע על תהליכים בנקאיים תפעוליים ועל מערכת היחסים שבין הבנק ללקוחותיו - ראה פרק 10 לעיל.

(7) התפתחות התחרות במגזר עסקים קטנים

במטרה לאפשר לגופים המוסדיים גישה לשימושים ולהכנסות שהיו קודם לכן נחלת המערכת הבנקאית בלבד (ולתרום בכך להרחבת היצע ספקי האשראי ולהגברת התחרות בתחום זה), פרסם משרד האוצר מכרז במסגרתו התחייבו התאגידיים הבנקאיים הזוכים, להעמיד הלוואות לעסקים קטנים בשיתוף עם גופים מוסדיים.

הבנק (בשיתוף מוסדי נוסף), נבחר כאחד הזוכים במכרז. יתרת הלוואות לעסקים קטנים שהעמיד הבנק במסגרת זו הסתכמה ליום 31.12.2017 בסך של _____ מיליון ש"ח (31.12.2016 - 190 מיליון ש"ח).

נספחים

בסכומים מדווחים

א. יתרות ממוצעות ושיעורי הריביות

2015			2016			2017			
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	
אחוזים	מיליוני ש"ח		אחוזים	מיליוני ש"ח		אחוזים	מיליוני ש"ח		
4.75	931 ⁽⁶⁾	19,593	4.81	1,014 ⁽⁶⁾	21,049	4.90	1,120 ⁽⁶⁾	22,849	נכסים נושאי ריבית *:
0.63	4	567	1.02	7	700	1.05	7	650	אשראי לציבור ⁽³⁾
0.13	4	3,194	0.10	3	2,706	0.10	2	2,102	פקדונות בבנקים
1.17	35	3,001	0.74	33	4,469	0.82	45	5,532	פקדונות בבנקים מרכזיים
1.52	-	23	1.13	-	20	1.55	-	11	אג"ח מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה ⁽⁴⁾
-	-	-	4.31	- ⁽¹¹⁾	4	-	-	6	אג"ח למסחר
3.69	974	26,378	3.65	1,057	28,948	3.77	1,174	31,150	נכסים אחרים
-	-	372	-	-	420	-	-	457	סה"כ נכסים נושאי ריבית
-	-	1,236	-	-	1,314	-	-	1,395	חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאי ריבית
3.69	974	27,986	3.65	1,057	30,682	3.77	1,174	33,002	נכסים אחרים שאינם נושאי ריבית ⁽⁵⁾
(0.02)	(1)	2,094	(0.02)	-	2,129	(0.03)	(1)	2,245	סה"כ נכסים
(0.46)	(77)	16,864	(0.51)	(94)	18,421	(0.60)	(119)	19,811	התחייבויות נושאות ריבית *:
(1.34)	(2)	154	(1.23)	(2)	155	(1.15)	(2)	145	פקדונות הציבור - לפי דרישה
(0.35)	(2)	467	(0.22)	(1)	325	(0.24)	-	154	פקדונות הציבור - לזמן קצוב
(2.90)	(19)	674	(3.23)	(27)	860	(3.59)	(33)	924	פקדונות הממשלה
-	- ⁽¹¹⁾	-	-	-	-	-	-	-	פקדונות מבנקים
(0.50)	(101)	20,253	(0.57)	(124)	21,890	(0.67)	(155)	23,279	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
-	-	4,545	-	-	5,380	-	-	6,044	התחייבויות אחרות
-	-	371	-	-	420	-	-	458	סה"כ התחייבויות נושאות ריבית
-	-	841	-	-	853	-	-	885	פקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית
(0.50)	(101)	26,010	(0.57)	(124)	28,543	(0.67)	(155)	30,666	זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית
-	-	1,976	-	-	2,139	-	-	2,336	התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית ⁽⁷⁾
(0.50)	(101)	27,986	(0.57)	(124)	30,682	(0.67)	(155)	33,002	סה"כ התחייבויות
3.19			3.08			3.10			אמצעים ההוניים
3.31	873	26,378	3.22	933	28,948	3.27	1,019	31,150	סה"כ התחייבויות ואמצעים ההוניים
									פערי הריבית
									תשואה נטו ⁽⁸⁾ על הנכסים נושאי ריבית

* הנתונים מתייחסים לנכסים ולהתחייבויות של הבנק בישראל ולהכנסות והוצאות הריבית הנגזרים מהם.

בסכומים מדווחים

ב. יתרות ממוצעות ושיעורי הריביות - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית (במיליוני ש"ח)

2015			2016			2017			
שיעור הכנסה *	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה *	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה *	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	
4.09 (0.48)	879 (67)	21,500 13,829	4.02 (0.43)	954 (69)	23,777 16,189	4.08 (0.45)	1,060 (80)	25,984 17,857	מטבע ישראלי לא צמוד: סך נכסים נושאי ריבית סך התחייבויות נושאות ריבית
3.61		3.59			3.63				פער הריבית
1.71 (0.75)	54 ⁽¹¹⁾ (28)	3,155 3,755	1.83 (1.41)	⁽¹¹⁾ 63 (47)	3,369 3,344	2.18 (2.09)	72 (64)	3,285 3,076	מטבע ישראלי צמוד למדד: סך נכסים נושאי ריבית סך התחייבויות נושאות ריבית
0.96		0.42			0.09				פער הריבית
2.37 (0.24)	41 (6)	1,723 2,669	2.24 (0.34)	40 (8)	1,802 2,357	2.28 (0.49)	42 (11)	1,881 2,346	מטבע חוץ**: סך נכסים נושאי ריבית סך התחייבויות נושאות ריבית
2.13		1.90			1.79				פער הריבית
3.69 (0.50)	974 (101)	26,378 20,253	3.65 (0.57)	1,057 (124)	28,948 21,890	3.77 (0.67)	1,174 (155)	31,150 23,279	סך פעילות בישראל: סך נכסים נושאי ריבית סך התחייבויות נושאות ריבית
3.19		3.08			3.10				פער הריבית

* באחוזים.
** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

ג. ניתוח השינויים בהכנסות הריבית ובהוצאות הריבית (במיליוני ש"ח)

	2016 לעומת 2015			2017 לעומת 2016		
	גידול (קטיון)		שינוי נטו	גידול (קטיון)		שינוי נטו
	מחיר ⁽⁹⁾	כמות ⁽⁹⁾		מחיר ⁽¹⁰⁾	כמות ⁽⁹⁾	
נכסים נושאי ריבית						
אשראי לציבור	13	70	106	18	88	
נכסים נושאי ריבית אחרים	(24)	24	11	16	(5)	
סה"כ הכנסות ריבית	(11)	94	117	34	83	
התחייבויות נושאות ריבית						
פקדונות הציבור	(8)	(8)	(26)	(18)	(8)	
התחייבויות נושאות ריבית אחרות	(6)	(1)	(5)	(4)	(1)	
סה"כ הוצאות ריבית	(14)	(9)	(31)	(22)	(9)	

1. הנתונים בלוחות אלה ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
2. על בסיס יתרות לתחילת החודשים (במגזר מטבע ישראלי לא צמוד - על בסיס יתרות יומיות).
3. לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
4. מהיתרה הממוצעת של אגרות חוב זמינות למכירה נוכחה היתרה הממוצעת של רווחים שטרם מומשו בגין אגרות חוב זמינות למכירה הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", בסך 21 מיליון ש"ח (2016 - 34 מיליון ש"ח; 2015 - 75 מיליון ש"ח).
5. לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
6. הכנסות הריבית כוללות עמלות בסך 118 מיליון ש"ח (2016 - 111 מיליון ש"ח; 2015 - 118 מיליון ש"ח).
7. לרבות מכשירים נגזרים.
8. תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי ריבית.
9. השפעת הכמות חושבה על ידי הכפלת המחיר הנוכחי בשינוי בכמות.
10. השפעת המחיר חושבה על ידי הכפלת השינוי במחיר, ביתרות הממוצעות בתקופה המקבילה אשתקד.
11. סווג מחדש - בגין היישום מחדש של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא: מיסים על ההכנסה.

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

2016				2017				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
231	278	286	⁽¹⁾ 262	270	322	276	306	הכנסות ריבית
1	50	48	25	29	66	20	40	הוצאות ריבית
230	228	238	237	241	256	256	266	הכנסות ריבית, נטו
(5)	19	7	15	32	23	22	42	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
235	209	231	222	209	233	234	224	הכנסות ריבית נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
2	3	11	20	2	(4)	2	10	הכנסות שאינן מריבית
73	75	78	78	76	78	80	82	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
1	7	-	1	5	-	-	-	עמלות
76	85	89	99	83	74	82	92	הכנסות אחרות
147	142	143	149	144	140	134	140	סך הכל הכנסות שאינן מריבית
39	39	38	38	40	39	39	40	הוצאות תפעוליות ואחרות
43	44	42	46	42	42	44	45	משכורות והוצאות נלוות
229	225	223	233	226	221	217	225	אחזקה ופחת בניינים וציוד
82	69	97	88	66	86	99	91	הוצאות אחרות
38	24	38	⁽¹⁾ 45	26	32	37	29	סה"כ הוצאות תפעוליות ואחרות
44	45	59	43	40	54	62	62	רווח לפני מיסים
1	-	1	-	1	-	1	-	הפרשה למיסים
45	45	60	43	41	54	63	62	רווח לאחר מיסים
								חלק הבנק ברווחי חברות כלולות
								רווח נקי
								רווח נקי למניה (באלפי שקלים חדשים)
0.36	0.36	0.48	0.35	0.33	0.43	0.51	0.50	מניה בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב

(1) סווג מחדש בגין היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנושא: "מיסים על ההכנסה" - ראה ביאור 1ד' (1) בדוחות הכספיים.

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

2016				2017				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
								נכסים
5,216	4,338	2,603	3,422	2,958	3,122	3,506	4,339	מזומנים ופקדונות בבנקים
3,650	4,227	6,134	6,002	6,122	5,613	5,213	5,076	ניירות ערך
21,264	21,859	22,280	22,349	23,064	23,584	24,236	24,291	אשראי לציבור
(342)	(351)	(355)	(348)	(347)	(342)	(354)	(352)	הפרשה להפסדי אשראי
20,922	21,508	21,925	22,001	22,717	23,242	23,882	23,939	אשראי לציבור, נטו
8	8	9	9	10	5	6	6	השקעה בחברות כלולות
342	356	356	358	363	361	353	351	בניינים וציוד
19	22	12	26	21	31	24	27	נכסים בגין מכשירים נגזרים
409	355	395	346	377	382	382	399	נכסים אחרים
30,566	30,814	31,434	32,164	32,568	32,756	33,366	34,137	סך הכל נכסים
25,606	25,815	26,400	27,199	27,622	27,798	28,334	28,836	התחייבויות והון
376	386	263	259	227	145	163	200	פקדונות הציבור
159	156	152	149	148	144	142	140	פקדונות מבנקים
920	920	921	926	921	923	919	1,026	פקדונות הממשלה
142	122	102	79	101	131	98	101	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
1,232	1,243	1,409	1,308	1,251	1,261	1,302	1,361	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
								התחייבויות אחרות
28,435	28,642	29,247	29,920	30,270	30,402	30,958	31,664	סך הכל התחייבויות
2,131	2,172	2,187	2,244	2,298	2,354	2,408	2,473	הון
32,164	30,814	31,434	32,164	32,568	32,756	33,366	34,137	סך הכל התחייבויות והון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2013	2014	2015	2016	2017	
1,128	1,011	974	⁽¹⁾ 1,057	1,174	הכנסות ריבית
406	211	⁽¹⁾ 101	124	155	הוצאות ריבית
722	800	873	933	1,019	הכנסות ריבית, נטו
75	15	67	36	119	הוצאות בגין הפסדי אשראי
647	785	806	897	900	הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית					
81	42	37	36	10	הכנסות מימון שאינן מריבית
375	313	310	304	316	עמלות
(1)	1	33	9	5	הכנסות (הוצאות) אחרות
455	356	380	349	331	סך הכל הכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות					
527	585	518	581	558	משכורות והוצאות נלוות
154	150	152	154	158	אחזקה ופחת בניינים וציוד
161	167	171	175	173	הוצאות אחרות
842	902	841	910	889	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
260	239	345	336	342	רווח לפי מיסים
85	94	⁽¹⁾ 137	⁽¹⁾ 145	124	הפרשה למיסים על הרווח
175	145	208	191	218	רווח לאחר מיסים
4	2	2	2	2	חלק הבנק ברווחים של חברות כלולות, לאחר מס
179	147	210	193	220	רווח נקי לשנה
רווח למניה (באלפי שקלים חדשים)					
1.44	1.18	1.69	1.55	1.77	מניה בת 0.1 שקלים חדשים - ערק נקוב:

1. סווג מחדש בגין היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא: "מיסים על ההכנסה" - ראה ביאור ד'1 (1) בדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר					
2013	2014	2015	2016	2017	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
					נכסים
3,757	4,994	5,502	3,422	4,339	מזומנים ופקדונות בבנקים
6,154	3,831	3,432	6,002	5,076	ניירות ערך
18,157	19,234	20,754	22,349	24,291	אשראי לציבור
(365)	(319)	(337)	(348)	(352)	הפרשה להפסדי אשראי
17,792	18,915	20,417	22,001	23,939	אשראי לציבור, נטו
9	11	7	9	6	השקעה בחברות כלולות
406	397	346	358	351	בניינים וציוד
24	30	31	26	27	נכסים בגין מכשירים נגזרים
335	392	341	346	399	נכסים אחרים
28,477	28,570	30,076	32,164	34,137	סך הכל נכסים
					התחייבויות והון
23,964	24,060	25,388	27,199	28,836	פקדונות הציבור
487	492	459	259	200	פקדונות מבנקים
168	139	151	149	140	פקדונות הממשלה
823	681	672	926	1,026	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
140	109	122	79	101	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
1,038	1,173	1,181	1,308	1,361	התחייבויות אחרות
26,620	26,654	27,973	29,920	31,664	סך הכל התחייבויות
1,857	1,916	2,103	2,244	2,473	הון
28,477	28,570	30,076	32,164	34,137	סך הכל התחייבויות והון